

Firim fafu Fásum me ti Saanj anabaw ahić fo me **Waf waw wabaj me n'élebur yauye**

Saanj nahihić ewansil yay yola bi ni guomunor gagu gal ejangaraay gaćin me ni mof mamu maa Siri ni ƿop ni mamu mo guvoge me jama Turuki.

Bajaer ewansil yauye búbuliore ni baa sasu siewansil saamme sífaji, hani baloher yo mamu búbulior mee ni bala so. Tánatan ni yo egitengiten majahaliene mamu mo baloher babu ni bakaner babu saa Yésu sibaj me.

Funah fafu faa Paak, Yésu náþurul maroñe ulagorol gujugol (Saanj 20 ni 21). Ñer ahića élebur yay aamme Saanj nalob dáure aah nahihić éleburol min mbi bugan bugagu gajugut me Yésu, bugo may gúinen ni Yésu ahumu (Saanj 20.29-31).

Ewansil yay yaa Saanj ñammeñe elolob mala Esúif yay ti bugan gápure jolil. Min Saanj aage me "Esúif yay," ñammeñe mala ulatoraaw bugaa Yésu namanje elob, fájum ufanil galalol me. Yésu fanjaol Asúif nam ti bugo, ban ulagorol gútiar may mo. No Saanj alobe mala Esúif yay, let ñer mala bugo ƿe nalobe, bare mala ánoan ƿe alale Yésu Kirista.

Ewansil yay yaa Saanj elobut mala gabugi Yésu ter mala épurol ni fuhay. Bare ni fíçilum yo fahuli mee egitengiten búoh **Yésu Kirista**

aamme Firim fafu fal Aláemit, faam to me manur n'Aláemit kábiriñ ni buju babu (Saanj 1.1-18). Yésu aamme Firim Aláemit, najoulojow ákiil aron ni bugan bugagu. Mamu n'gúju gúni uñil bugal Aláemit. Ni buronjol babe n'ettam, Yésu najogojogor liñ tir ni Paaya. O aamme **an ahu o Paaya aboñulo me** babe ni mof. Bugan bugagu þe galipe me Aláemit gújue gújoum n'açila Yésu min guffasol.

Firim fafu fajar me enil yal arafuhow

¹ Ni fiçilum fafu, Firim fubaje. Firim fafu ni fini tiñ tanur n'Aláemit, ban Firim fafu Aláemit o fajaol fom. ² Firim fafu n'Aláemit fuomene ni fiçilum fafu. ³ Ni fiçila Aláemit átulum me waf waw þe, ban bajut uce wakani fo m'balet. ⁴ Fiçila furonjen me waf waw þe, ban buronj baubu bo buomme gajanja bi ni bugan bugagu. ⁵ Gajanja gaugu n'gujañ n'emoç yay, ban emoç yay éggubut go.

⁶ Bajene an ace o Aláemit aboñulo, gajaol Saanj Batis. ⁷ Najoulo bi egiten mala gajanja gaugu ; o mb'açil me min bugan bugagu þe gubaj gáinen ni go. ⁸ Let açila aamme gajanja gagu, bare bi egiten mala go najoulo mee. ⁹ Gajanja gaugu go guomme gaa maagen, gafijigene me ánoan no guçilo me ni mof.

¹⁰ Firim fafu ufuen ni mof, ban ni fiçila mof mamu mútulumi me ; bare til mof mamu mútallout fo. ¹¹ Funonulo n'ésuh fo, bare bugan bugagu bugala fo guyabut fo. ¹² Ban gayab fo me þe, dóemme gáinen me ni fo, fisenilsen sembe sasu sal éni guñol Aláemit. ¹³ Gúni me guñol

Aláemit, dóemme let gabugi gal enil ter gaman gace gal arafuhow guçil dó, bare Aláemit fañaoł akanil n'gúni guñolol.

¹⁴ Firimfafu ni fuñar enil yal arafuhow min fükail fiçin n'etulolal, ni fimmengáji ni maagen. Ban nujugale bájalool ; bájalo babu biçila nabaj bo mala min aamme Erímbani yay yal Aláemit Paaya.

¹⁵ Saan Batis nalobe bugan bugagu mala an ahumu aah fatiya : « Dáru açila o nilob mee mola ioh : “An ahumu ajae mee éjoul búsolom, o ayabom gayoñ, mata namundom áni.” » ¹⁶ Ban wolal pe tuyabale bímmelenum babu bola ; tuyabale gáji gunap gapago. ¹⁷ Aláemit ni Móis násenum me gúboñ gagu ; ban gáji ni maagen, so, ni Yésu Kirista sirañulo. ¹⁸ An ámusut ajuh Aláemit ; bare Erímbani yay, aamme Aláemit ban najogor ni Paaya ti an anur, açila nakanolal min uffasalol.

*Bagitener Saan Batis mala açila ni Yésu Kirista
(Mácie 3.1-12 ; Maruk 1.2-8 ; Lík 3.15-17)*

¹⁹ Funahfice, ufan Esúif yay n'gúboñul ufan utejenaaaw ni pop bugan bugaa filfafu faa Lévi kábirinj Yérusalem bi eroren Saan Batis o aamme ay. ²⁰ Alalutébalil, nalob ñanno ca bújoñoril pe aah : « Let ínje iomme Kirista ahu. » ²¹ N'guogol : « Ñer aw uomme ay ? Aw uomme aboñer ahu Elí ? » Naagil : « Ilet açila. » N'guogol : « Aw uomme aboñer ahu o Móis alobóli me mola ? » Naagil : « A-a. » ²² Ñer n'guogol : « Aw uomme ay ? Ulobóli min mbi júju jíbal bugan

bugagu gaboñulóli me. Wa nújue ulobóli míya ?

» ²³ Saañ naagil :

« Injé iomme an ahu o aboñer ahu Esai alob me mola.

Injé iomme an ahu o náh'áþib mee ni gafit gagu aah :

“Jucokor Ataw bulago baçole* a !” »

²⁴ Bugan bugaubugu bugo guboñulo me, Epárisie bugom. ²⁵ N'gubbañ gurorenol n'guogol : « Iní me ulet Kirista ahu, ulet Elí, ban þop ulet aboñer ahumu, wa ucile ñer núh'úbatise bugan bugagu ? » ²⁶ Saañ naagil : « Injé ni mal níh'íbatise bugan bugagu. Bare baje ace n'etulul o buru jiffasut ²⁷ aam n'éjoul búsolom ; ipilout bi ejal ganew gadalaol. »

²⁸ Dáuru þe n'ésuh yay yo guvoge me Betani baj mee, yaamme ñagagu falfafu fo guvoge me Suruden ; ni fal faufu Saañ náh'ábatise me bugan bugagu.

Yésu o aamme gabbarum gagu gal Aláemit

²⁹ Tihalen fo, Saañ najuh Yésu o n'éjoul mbal açila, ñer naah : « Gabbarum gagu gal Aláemit uge, gápurene me gatil gagu gaa mof. ³⁰ Mola nilob mee no nioh me : “An ahu ajae me éjoul búsolom nafajom fúf mata o amundom áni.” ³¹ Ban ínje fañaom iffasenutol, bare nikeloke íbatise ni mal bi ekan ésu yay yal Israel min guffasol. »

³² Saañ natajen aah : « Nijuge Biinum Banabe búavul n'émit ti gálab íkiil birembor ni o. ³³ No, iffasenutol, bare Aláemit aboñulom me íbatise

* ^{1:23} 1.23 Juluj Esai 40.3

ni mal, naagomseh : "An ahu o nujae me ejuh Biinum Banabe búavul iki birembor ni o, an ahumu ajae me ébatise ni Biinum Banabe." ³⁴ Ban ínje Saan̄ nijuhrójuh, yo eçil me ñer nigiten búoh açila aamme Añol Aláemit. »

Ulagora Yésu gútiar

³⁵ Tihalen fo, Saan̄ nabbañ áni tiñ talu tanur tatu, manur ni ulagorol gúuba. ³⁶ No najuh me Yésu áni n'égat, naah : « Gabbarum gagu gal Aláemit ugu. » ³⁷ Ulagorol gaamme gúuba n'guun gurim gaugu, ban n'gulagen Yésu. ³⁸ Ñer Yésu nábahoul najuh búoh açila guom n'elagen naagil : « Wa jiliþe buru ? » N'guogol : « Rabbi (yaamme "Aligena ahu"), tay nuçine ? » ³⁹ Naagil : « Jújoul, ban þan jujuh. » N'gujow, ban may n'gujuh to naalen me ; ñer funah faufu n'gunamo to n'açila. Maageima tinah báruser, utaw batíñer uban.

⁴⁰ Ace ni gaamme gúuba gaun me gurim gagu gaa Saan̄, mbiban n'gulagen Yésu, gajaol Andere, ati Simon Pier. ⁴¹ Namundum ak'atoh atiol Simon naagol : « Wóli jujuge An ahu o Aláemit açob me » (yoemme Kirista ni gugerekay). ⁴² Aban nájaenumol bi ni Yésu. Yésu nalujol aluj naagol : « Aw uomme Simon, añol Saan̄ ; þan ivogi Kefas. » (Dóemme Pier ni gugerekay, yaamme "fuval".)

⁴³ Tihalen fo, Yésu najoh bi ejow mbaa mof mamu maa Gálile. N'ejao naemor n'ace áine gajaol Fílip ban naagol : « Ulagenom ! » ⁴⁴ Fílip ahumu an om ala Betusaida, ésuh yay bo þop Andere ni Pier gúpollo me. ⁴⁵ Ñer Fílip nak'atoh

apalol gajaol Natanael naagol : « Wóli jujuge an ahu o gulobe mee mola ni góboñ gagu gaa Móis ni þop ni bahiçer bugagu uboñer, o aamme Yésu ala Nasaret, añol Susef. » ⁴⁶ Natanael naagol : « Waf þianj waaro way újue úpurul Nasaret ? » Naagol : « Ujóul, ban þan ujuh. »

⁴⁷ No Yésu ajuh me Natanael min ájaeul mee, nalob mola aah : « An ala Israel ala maagen umu ; bajut ni o uce walet waa maagen. » ⁴⁸ Ñer Natanael naagol : « Bu jáorum me nuffasom ? » Yésu naagol : « Injé imundum me ijugi no nuomen me fattam bífig babu, balama Fílip ákail avogi. » ⁴⁹ Naagol : « Afanom, aw uomme Añol Aláemit, aw uomme ávi ahu ala Israel. » ⁵⁰ Yésu naagol : « Nemme niegiseh njigi fattam bífig babu, yo eçil me núinen n'ínje ; þan ujuh uce wafanje gájalo wauwe ! » ⁵¹ Natajen aah : « Maagen, ínje ilobul yo : þan jujuh émit yay épegulo, ban emalaka Aláemit þan nihi gujinj n'góavul fatiya Añol Arafuhow[†]. »

2

Búyabo babu babaj me n'ésuh yay yaa Kana

¹ No funah fúfatten fiçih me, ni baj búyabo n'ésuh yay yaa Kana ni mof mamu maa Gálile. Jaw Yésu umuen to. ² Yésu þop guvogulolvoh, o ni ulagorol. ³ No gujuh me búoh bíñu yay ebaulo, jaol naagol : « Bíñuil ebae. » ⁴ Naagol : « Aare ahu, yo nuogeom bu ? Tinagom turoñe. » ⁵ Ñer jaol nábaho mbal urokaaw naagil : « Wáfowaf wo nalobul, n'jikan wo ! »

[†] **1:51** 1.51 Juluj may Fíçilum 28.12

⁶ Ni baj to sibara sono futoh ni yanur, yánoyan ni eval eogi, saam to bi gaþoso Esúif yay ti mukanail mulob yo me ; yánoyan ni so ebaje butum síltar ekeme (100). ⁷ Ñer Yésu naah urokaaw : « Jimmenjen sibara sausu mal ! » N'gummenjen so iki siyato toâ. ⁸ Mbiban naagil : « Maer jíij ró iki jisen aâcil me fuhow gaggan gagu. » N'gúij iki gusenol. ⁹ No afan gaggan gagu ake me eâcoen mal mamu, ni kan bíñu. Najahali bay bíñu yauyu éþullo ; bare urokaaw gáijulo me mal mamu bugo guffase. Ñer navoh ayaba ahu ¹⁰ min aagol : « An níh'íni mee numundum úþuren bíñu yay yásum me usen sijaorai, mb'uâcigal búsol ésuh yay basitorer, núþunnul yásum me reto. Aw til nubañ yáamumma bi maer búsol ! »

¹¹ Bigitenum baubu bo Yésu akan mee baubu Kana ni mof mamu maa Gálile, bo buomme bigitenum bítiar baunderuti ni wawu þe wo nakan me ; mamu nagitene bájalool, ban ulagorol n'gufañ éinen ni o.

¹² Púrto, Yésu natos bi n'ésuh yay yo guvoge me Kapérinaum, aâila, jaol, gutiol ni ulagorol. N'gurobo bo gunah guman.

Yésu o n'eham unnomenaaw ni gávi-Aláemit gagu

(Mácie 21.12-13 ; Maruk 11.15-17 ; Lík 19.45-46)

¹³ No gaggan gagu gal Esúif yay go guvoge me Paak gulof me, Yésu najow bi Yérusalem.

¹⁴ No naçih me, natoh unnomena síbe, ubbarum ni sitalab, ni þop utita síralam gunamo

ró ni gávi-Aláemit gagu n'gúni n'ekan burokil.
 15 Ñer nañar gulaor alaw alaw ábahen fusoh,
 aban nahamil pe gúpur tíyan gávi gagu, manur
 n'ubbarum waw ni síbe sasu ; narikul muçag
 utitaaw abet, síralamil ni sivisor, 16 aban naah
 unnomena sitalab bugagu : « Júpuren waf
 wauwu dáre ! Jambi jíbahen yan Payom yan yaa
 funnomen ! » 17 Ñer ulagorol n'guosen gurim
 gauge gaa Bahiêr babu : « Aláemit, gaman gagu
 go nimañ me yanji þan gumugom*c. »

18 Ñer Esúif yay n'guogol : « Waf waunderuti
 way nújue ukán bi egitenóli búoh nubaje sembe
 sasu sal ekan me ? » 19 Naagil : « Jufum gávi
 gauge, ban tale gunah gúfaji þan ibbañ iilen go.
 » 20 Ñer Esúif yay n'guoh : « Símit úvi gúuba
 ni futoh ni yanur (46) gávi gauge gutepi, ñer
 aw nuoge þan uilen go ni gunah gúfaji ? »
 21 Kan gávi gagu go Yésu alobe mee mala go,
 dóemme enil yay yola. 22 Yo eçil me, no nailo me
 ni gaçet me, ulagorol n'guosen búoh nalobene
 gurim gaugu, ban ñer n'gúinen ni Bahiêr babu
 ni þop gurim gagu go naloben me.

Yésu naffase waamme m'biinum arafuhow

23 Gammeñe n'gúinen ni Yésu no gujuh me
 waf waw pe waunderuti me wo nakane bo me
 Yérusalem ni gaggan gagu gaa Paak. 24 Bare
 nemme bugo þooil Yésu naffasil joon, afiumutil.
 25 Asoholaut min gulobol mala an, mata açila
 fanjaol naffase waamme m'biinum arafuhow.

* 2:17 2.17 Juluj Ufóñ 69.10

3

Galolobor Yésu ni Nikodem

¹ Bajene ni gayon Epárisie yay afan Esúif yay ace, gajaol Nikodem. ² Nájoul ni fuh ak'atoh Yésu naagol : « Afanon, wóli jiffase búoh Aláemit aboñuli bi egitenóli gaffas, mata an áfuh ájuut akan ti aw waf wauwu waunderuti mee Aláemit m'balet búsolol. » ³ Yésu naagol : « Maagen, ínje ilobi yo : An abbañut me abugi*, mát'áju ajuh Jávi Aláemit. » ⁴ Nikodem naagol : « An bu nájue abugi áutten o báfanumer ? Pan piañ abbañ anogen ni far jaol min abugi ? » ⁵ Yésu naagol : « Maagen, ínje ilobi yo : An abuguti me ni mal, abuguti me ni Biinum Banabe, mát'áju anogen ni Jávi Aláemit. ⁶ Wabugi me ni arafuhow, wo enil ; bare wabugi me ni Biinum Banabe, wo biinum bom.[†] ⁷ Jamb'ujahali min iogi me : Jiaro jibbañ jubugi. ⁸ Erús yay bánoban bo ébahen me, neteh ebbañen. Pan uun bateger yo, bare mat'uffas bay épureul ni bay eom n'ejow. Mamu níh'íni mee may ni ánoan abugi ni Biinum Banabe. »

⁹ Ñer Nikodem naagol : « Urú bu júe kano ? » ¹⁰ Yésu naagol : « Aw aamme aligena ámah dáure Israel, uffasut dáuru ? ¹¹ Maagen, ínje ilobi yo : Wóli julobeullob wo jiffas me, jigiteneulgiten pøp wo jujuh me, bare buru jilet n'eyab gurimóli. ¹² Jíinenut me ínje baloberul mala waf waw waa babe n'ettam, bu jújue jíinen

* ^{3:3} 3.3 An abbañut me abugi : Ni gugerekay, firim faufe fújue may fujogi ti nihi fuoh me an abugulati me fatiya. † ^{3:6} 3.6 Dóemme : an o arafuhow abuge, o pan aroñ buroñ bajae ebaø ; an abugi me ni Biinum Banabe, açila pan ároñum ni bo bándor.

ínje baloberul ñer mala waa fatiya ? ¹³ An ámusut ajiñ bi fatiya émit, bare baje an aavulo ró, aamme ínje Añol Arafuhow.

¹⁴ Ti Móis ajar me enuhunjañ yay yaa mañ ahoh n'eom ailén bújonor ésuh yay baubu ni gafit gagu[‡], mo may Añol Arafuhow ajai me ehoh n'eom atebeni mee, ¹⁵ min mbi ánoan áinen me ni o abaj buroñ bábaerit. ¹⁶ Aláemit namamanj bugan bugagu náar iki ájil Añolol Erímbani yay, min mbi ánoan áinen me ni o jamb'ábbur bándor, bare abaj buroñ babu bábaerit me. ¹⁷ Maagen, let bi etaliñ mof mamu Aláemit aboñulo mee Añolol, bare til bi epagen mo. ¹⁸ An áinen me ni o, mat'ataliñi. Bare an áinenut me ni o, bataliñol bubae, mata o áinenut n'Añol Aláemit Erímbani yay. ¹⁹ Bataliñ babu, bo buomme ube : gajaña gagu guçiloçih ni mof, bare bugan bugagu emoç yay gufañe n'gumañe, mata bakaneril buarat. ²⁰ Maagen, ánoan akane maarat, gajaña nalale bujuh ; mat'amañ go elof jambi bakanerol burañ. ²¹ Bare til an ahu aamme ni maagen, o nah'aloftolof, mamu þan jugi ñanno ca búoh Aláemit ácibbenol ni bakanerol. »

Saan Batis o n'ebbañ alob mala Yésu

²² Púrto, Yésu ni ulagorol n'gujow bi ni mof mamu maa Yúde ; nanamo bo ni bugo ró, náh'ábatise bugan bugagu. ²³ Saan Batis, o náni babu n'ésuh yay yo guvoge me Ainon, yalof me yayu yo guvoge me Salim, náh'ábatise bo may, mata mal mimmenbommeñ. Bugan bugagu nihi

[‡] **3:14** 3.14 Juluj Upin 21.9

gújoul gutogol bo min ábatiseil. ²⁴ Ni tinah tautu, Saan m'bajogeruti þan áruri ni fipeh.

²⁵ Ni baj síceñor tutor ulagora Saan ni apalil Asuíif ace mala mukanay mamu bi eþos enil ti bulagoil buorene yo me. ²⁶ N'gujow iki gutoh Saan min guogol : « Afanóli, nuosene áine ahu aamen me n'aw ñagagu fal fafu faa Suruden, áine ahu o nulob me mola ? Yoo, o may umu n'gábatise bugan, ban ésuh yay þe ubugi n'etey mbal açila. » ²⁷ Saan naagil : « An ájuut abaj waf Aláemit m'basenutol wo. ²⁸ Buru fanjaul jimate no nioh me : "Injé ilet Kirista ahu, bare Aláemit naboñulomboñ iyabulol gayon." ²⁹ Açil me áyava ahu, o aamme ayaba ahu ; ban abuge ayaba ahu o nah'ailo me alofol, nah'ababaj ésumay yámah o baunerol. Esúmay yauyu eomme n'ínje, ban maer uyu to n'gárira yo. ³⁰ Aíne ahumu naate afañ najamoe, ínje niote ifañ níkasuloe. »

An ahu áþullo me n'émit

³¹ « An ahu áþullo me fatiya nafafan bugan bugagu þe. Ahu áþullo me n'ettam, ettam yay eçilol, ban nah'alolob mala buroñ be. An ahu áþullo me n'émit nafafan bugan bugagu þe, ³² þan nah'agiten wo najuh me ni wo naun me, bare an mat'ayab gurimol. ³³ Bare an ayab go me þan agiten mamu búoh Aláemit maagen nalobe. ³⁴ An ahu o Aláemit aboñ me, gurim Aláemit nah'alob, mata Aláemit nammejenolmejen Bi-inum Banabe. ³⁵ Paaya namamañ Añolol, ban nahahat waf waw þe ni guñenol. ³⁶ An áinen me n'Añolol þan abaj buroñ bábaerit ; an alat

me éinen n'Añolol, mat'abaj buroñ baubu, bare til bitiña-fiñ Aláemit bujae eya ni o. »

4

Yésu ni aare ahu abugi me Samari

¹ Epárisie yay guune búoh Yésu nabajebaj ulagora iki fañ Saañ Batis, ban nábatiseeilbatise. ² (Ban ni maagen mamu, let Yésu fañaol náh'ábatise, bare til ulagorol.) ³ No Yésu aun me dáuru, náþur mof mamu maa Yúde ajow mbaa Gálile. ⁴ Ban balama açih bo Gálile, naate amundum asat mof mamu mo guvoge me Samari.

⁵ Najow ak'açih ñer n'ésuh yay yo guvoge me Siçar, dó Samari, lof galah gagu go Sakob asen me ápurol Susef. ⁶ Eháþa yay yaa Sakob dó yom. Yésu nemme bújaor babu bukanolkan nayoh, nak'anamo galam éhaþa yay. Maageima ñer tufunah. ⁷⁻⁸ Tinah tautu, ulagorol bakaer n'ésuh yay funnom mitiñay.

Ñer ni baj anaare ace ala Samari ákail gáij. Yésu naagol : « Ujíom mal irem. » ⁹ Aare ahu naagol : « Bu aw aamme Asúif újue urorenom marem, ínje an ala Samari ? » (Nalob mee mata Esúif yay gubajut garobo gánogan ni bugaa Samari.) ¹⁰ Yésu naagol : « Uffasen me gáji Aláemit, ni þop an ahu aagei me újiol mal arem, aw þan úcinenol bi marem, ban þan aseneni mal maa buroñ. »

¹¹ Naagol : « Alínom, uogenut wáfowaf waa gáij, ban éhaþa yay ézikisiki. Ñer bay þan úñjarul mal maumu maa buroñ ? ¹² Nufafañ þianj

þayóli afan Sakob, asenóli me éhaþa yauye, ban aâila faňaoł, guñolol ni sukoreol gurem dó ? »

¹³ Yésu naagol : « Anóan areme mal maumu, marem þan mubbañ mujogol ; ¹⁴ bare an ajae me erem mal mamu mo ínje ijae me esenol, mati marem mûmus mubbañ mujogol : mal mamu mo nijaol me esen þan múbaho n'aâila ébula mal dó buroŋ bâbaerit bujae éþurul. »

¹⁵ Ñer aare ahu naagol : « Alínom, usenom mal maumu, tima marem jambi mubbañ mujogom, mamu mat'ibbañ íkail tale gáij. » ¹⁶ Naagol : « Ujow, úk'úvogul áini, uban núbbañul bi tale. »

¹⁷ Aare ahu naagol : « Ibajut ánaíne. » Ñer Yésu naagol : « Nulobe jon min uoh me ubajut ánaíne : ¹⁸ wáine gono futoh nubajene, ban áine ahu o jurobo me maer alet áini. Maagen nulobe. »

¹⁹ Ñer aare ahu naagol : « Alínom, nijuge búoh aw aboñer nom. ²⁰ Sipayóli gufan ni firijan faufe gumigelete Aláemit ; bare buru Esúif yay juoge tiñ talu to Aláemit aat me amigeleti, utu Yérusalem. » ²¹ Yésu naagol : « Uinen firimom : tinah talu utu n'éjoul, no mati níme ter ni firijan faufe, ter Yérusalem jijae emigelet Paaya Aláemit. ²² Buru bugaa Samari jimigeletemigelet Aláemit m'baffasutol ; bare wóli Esúif yay jimigeleteolmigelet ban jiffasol, mata aþagena ahu ni Esúif yay náþullo. ²³ Bare tinah talu utu n'éjoul, ban to tuomme ute to nuomal maa ni to, no umigeletaaw bugaa maagen gujae me emigelet Paaya ni garamben dó gaa Biinumol ni þop ni maagen : umigeleta ti bugaubugi Paaya aliþe mee. ²⁴ Aláemit Biinum

nam, ban gamigeleteol me guote gumigeletol ni garamben dó gaa Biinumol ni þop ni maagen.
 » ²⁵ Aare ahu naagol : « Niffase búoh An ahu o Aláemit acob me, o guvoge me Kirista, þan ájoul. No najaе me éjoul, þan áþajuloli dáuru þe. »
²⁶ Yésu naagol : « Injé iomme açila, ínje alobe maa n'aw. »

²⁷ No ñer ulagora Yésu n'guçigul, ban n'gujahali min aamme n'galolobor n'anaare. Bare ánoan ni bugo akañenut arorenol wa nañese n'aare ahu, ter wa uçile náni n'elob ni o. ²⁸ Aare ahu ñer nahato jifinol min ajow bi n'ésuh yay ak'aah bugala yo : ²⁹ « Jújoul þaa jujugom áine ahume alobom maa wo nikán me þe ! Let þiañ açila aamme Kirista ahu ? »
³⁰ Ñer n'gúþurul n'ésuh yay gújoul bi etoh Yésu to naamme.

³¹ Ni tinah tautu, ulagora Yésu n'gulaol guogol : « Afanóli, utiñ. » ³² Bare o naagil : « Nibaje bi fitiñ mitiñ mo buru jiffasut. » ³³ Ñer ulagorol nihi guogoro : « Babaj þiañ ace aŋallol waf waa fitiñ ? » ³⁴ Naagil : « Mitiñ mamu mümbam mo muomme ekan wo aboñulom me amañ me, ni efaben mamu burokol bo nahat me ni gañen gúmbam. ³⁵ Leti nihi juoh : “Tale gueñ gubbagir min eþit eçigul” ? Bare ínje niegul : Juluj joon ulah waw ; emano yay eale, enah eþit bare ! ³⁶ An ahu aamme n'eþit galagol nafaene ayab bacamol, ban þop umu n'eomen bahager bi ni buroñ bábaerit, mamu aaña ahu ni aþila ahu þan gúsumaet ni manur. ³⁷ Firim faufe faa maagen fom : Ahu þan aañ, ahuo napít. ³⁸ Niboñulboñ eþit ni galah dó jurokut ; guce

gurok ró, mbiban buru n'jitiñ ejenil. »

³⁹ Bugaa Samari gammeñe gaçin dó me n'ésuh yauyu n'gúinen ni Yésu mala firim fo aare ahu alobe aah : « Nalobom wo nikán me ñe. »

⁴⁰ Yo eçil me no bugaa Samari gujoulo me bi to ni Yésu, n'gulaol anamo to ni bugo ; min ñer akan to gunah gúuba. ⁴¹ Gáinen me n'gufañ ñer n'gummeñe mala wo açila fañaol Yésu alobe me, ⁴² ban nihi guoh aare ahu : « Maer ñer let bagitener babu bíya bare biçileóli n'jíinen, bare mala min wóli fañaóli juuttenol me. Jiffase búoh maagen mamu açila aamme aþagena ahu ala mof. »

*Yésu o n'esen gahoy añol aroka ávi
(Mácie 8.5-13 ; Lík 7.1-10)*

⁴³ No gunah gagu gaamme gúuba gúgat me, Yésu nápur to ajow mbaa mof mamu maa Gálile.

⁴⁴ O fañaol nagitengiten gaa búoh aboñer ndi gúkanumol ni mof mamu dó nabugi me. ⁴⁵ No naçih me Gálile, bugala ró n'guallenol wári mata bugo may ni gaggan gagu gaa Paak bo Yérusalem gukaene, ban gujujuh wo nakan bo me ñe.

⁴⁶ Ñer Yésu nabbañ bi n'ésuh yay yo guvoge me Kana dó ni mof mamu maa Gálile, bo námus me ábaben mal bíñu. Ni baj bo an ámah aroke bi n'ávi ahu áþullo n'ésuh yay yaa Kapérinaum o áþurol ásote. ⁴⁷ No naun me búoh Yésu nápullo Yúde bi Gálile, najow ak'atogol nalaol aboket ajow ak'asen gahoy áþurol ásomut me butum eçet. ⁴⁸ Yésu naagol : « Buru til, jujugut me waf wajureruti, mati júmus jíinen ? » ⁴⁹ Aíne ahu naagol : « Afanom, újoul balama añolom

açet. » ⁵⁰ Ñer Yésu naagol : « Ujow, añoli þan aron. » Aíne ahu náinen firim Yésu min ñer akay. ⁵¹ O n'ebbañ yay, naemor ni urokaol n'guogol añolol nahoe. ⁵² Narorenil tinah tay añolol áhoyum mee ; n'guogol : « Figen, tinah bajuer étigo, no bújusa babu búpure ni o. » ⁵³ Ñer áine ahu nátallo búoh tinah tautu fañ Yésu aagol me áþurol narondon. Ban náinen ni o, aâila ni bugaa yanjal þooil.

⁵⁴ Waf wauwu wo uomme ñer bigitenum Yésu búutten bo nakan me búsol ebbañulol Yúde bi Gálile.

5

Yésu o n'esen gahoy an abofoe

¹ Púrto, Esúif yay n'gubaj gaggan. Ñer Yésu nakay mbaa Yérusalem. ² Ban bajen dó Yérusalem busun babaje mal bo gurihinjan gono futoh gaa surujen gúgole. Ni gúhiboriaiy nihi guvoh bo Betesuda, dóemme "yan yay yaa ñarum enil." Busun baubu bulolof gánonus ésuh yay go guvoge me "gánonus gagu gal ubbarum waw". ³ Fattam gurihinjan gaugu, baj dó úsota gammene gafilo ró : gápipim, gahakaj, gabofobofo. [Bugan bugaubugi þe n'gúnien n'enah mal mamu min mugoror, ⁴ ti þi me nihi baj amalaka Aláemit áavul dó ni busun babu min agoren mo ; ban an ahu ajae me emundum aalo ró mal mamu bagoreneri muban, an ahumu þan ahoy, hani nah'abaj gay gásomut.]*

* ^{5:4} 5.4 Ni bahiêr gammenej bítiar, firim faufe filero.

⁵ Bajen to ni bugan bugaubugi ace áine ásote kábirinj símit ávi ni gaat ni sífaji (38). ⁶ Yésu najugol to nafilō mee, ban nemme naffase búoh áine ahumu naþioe nár tiñ tautu, naagol : « Numanje uhoy ? » ⁷ Asóta ahu naagol : « Atiom, ibajut an ajae me mb'abenom ni mal mamu mo n'egoror ; ban ínje fañaom ijow me, balama içih, ace namundom aalo ró. » ⁸ Ñer Yésu naagol : « Uilo nunjar gapegi min ujow ! » ⁹ To baenah, abofoa ahu nahoy ; naajar gapegol, ban nanamo ejow.

Ban funah faufu funah fom faa ffíiyay Esúif yay. ¹⁰ Ñer ufan Esúif yay n'guoh áine ahu ahoy me : « Jama ffíiyay, uotut uteb me gapegi ! » ¹¹ Naagil : « An ahu akanom me nihoy naagomseh iteb gapegom min ijow. » ¹² N'guogol : « An ay aagi me uteb gapegi min ujow ? » ¹³ Bare áine ahu ahoy me affasut ay, ban Yésu o ballimer ni fítiman fafu faamen to me.

¹⁴ Púrto, Yésu natoh áine ahumu ni góvi-Aláemit gagu naagol : « Maer aw umu min uhoe. Jamb'ubbañ me ubaj gatil gace, let mo, waf þan ubaji ufan wauwu wabajeni me. » ¹⁵ Púrto, áine ahu najow ak'aah Esúif yay Yésu asenol mee gahoy gaugu.

¹⁶ Ñer Esúif yay n'gúlagenul Yésu mata funah faa ffíiyay nakan mee waf wauwu. ¹⁷ Bare Yésu naagil : « Nánongan Payom umu m'burok ; yo eçil me ínje may níni m'burok. » ¹⁸ Gurim gaugu n'guçil Esúif yay n'gufan n'guliþe jamugol : let mala gákanumutol ffíiyay fafu barego, bare þop

mala min aah me Aláemit aamme Payol fañaoł, yaamme búoh o n'Aláemit gurere.

Sembe sasu so Aláemit asen me Añolol

¹⁹ Yésu nañar firim fafu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : Añil ahu ájuut ailo fuhoł nevonol nakan waf ; wo najuh me Paaya akan, wo ƿop nakane. Ban wáfowaf wo Paaya akane, Añil ahu may wo nakane. ²⁰ Maagen mamu Paaya namamanj Añolol, ban nah'agitenolgiten wáfowaf wo nakane. Pan agitenol waf wafañe mul gájalo wauwe ; þan jijahali. ²¹ Maagen mamu, ti Paaya nah'aïlen me gaçet me gubbañ gúni m'buroŋ, mo may Añil ahu akane me ánoan o súmol me naroŋ. ²² Ban ƿop Paaya fañaoł nd'ataliŋ bugan ; bataliŋ babu þe ubu ni guñen Añolol, ²³ mamu bugan bugagu þe þan gúkanumol ti gúkanum me Paaya. An ákanumut me Añil ahu, ákanumut ƿop Paaya aboñulol me. »

²⁴ « Maagen, ínje ilobul yo : an autten me firimom ban náinen ni An ahu aboñulom me, nabaje buroŋ bábaerit, ban mat'atalinjí : o náþure aban n'eçet alo ni buronj. ²⁵ Maagen, ínje ilobul yo : tinah talu þan tiçigul, ban to tuomme taute to nuomal maa ni to, no gaçet me gujae me eun gavoh Añol Aláemit ; ban gajae go me éttun, þan guroŋ. ²⁶ Ti Paaya asene me buroŋ, mo may náji me Añolol min nah'asen buroŋ. ²⁷ Ban nasenolsen ƿop sembe sasu sal etaliŋ bugan bugagu, mata o aamme Añol Arafuhow. ²⁸ Jambi jijahali, tinah talu utu n'eçigul no bugan bugagu þe gaamme ni guyah gujae me eun gavogol.

²⁹ Bugagu gakan me maaro þan gúþurul dó ni elo yay yal eyab buroñ bábaerit ; bugagu gakan me maarat þan guiyul dó elo yaa bataliñ. ³⁰ Injé fuhoom nevonom íjuut ikan wáfowaf : ti niun me ni Paaya, mo þan italiñ ; ban batalinerom buþoþol, mata nd’iliþ ekan wo ínje imaj me, bare til wo aboñulom me amaj me. »

*Yésu o n’elob mala bagitener babu balob me
buya n’acila*

³¹ « Iní me ínje bareom ban ilob múmbam, anmát’áinenom. ³² Baje ace aam n’elob múmbam ; ban niffase búoh wo nalobe me aya n’ínje, maagen mom. ³³ Buru juboñe bugan iki gutoh Saan Batis, ban nagitengiten maagen mamu. ³⁴ Isoholaut bagitener bal arafuhow bayae n’ínje ; nilolob mala Saan Batis min júju jiyab gaþah. ³⁵ Saan Batis nánini ti ejaña yo gusaene min mb’ejañen, ban buru jímamañ þan jísangor jatiito ni gajaña gagu gala yo.

³⁶ Bare ínje nibaje waf wagitene múmbam wafañe Saan bi egiten ay nem. Waf wauwu wo uomme burok babu bo Paaya asenom me bi ekan. Burok baubu bigitengiten múmbam gaa búoh Paaya aboñulom. ³⁷ Ban acila Paaya fanjaol aboñulom me nagitengiten múmbam. Júmusut juun firimol ter jujuh buulol, ³⁸ ban jikanut gurimol n’uinumul, mata jíinenut ni an ahu o nabóñulo me. ³⁹ Jílingenelingen Bahiêr babu joon mata n’gaþinorul þan jutoh ró buroñ babu bábaerit me ; ban Bahiêr baubu bulob me múmbam. ⁴⁰ Bare til buru jímañut éjoul mbal ínje bi eyab buroñ babu baa maagen.

⁴¹ Iliput gasal gajoumulo ni bugan. ⁴² Piñima, niffasul jon : jibajut gamañ gánogan gal Aláemit. ⁴³ Nijoulo ni gajow gaa Payom, ban jilelom n'eyab ; mbi ace ájoul ni gajow gaa fuhoor, o til jiyabe me ! ⁴⁴ Jiliþelip nánoran esalenor, bare jiliþerit eyab gasal gagu gápureul me ni Aláemit o bare ; bu ñer jújue jíinenom ?

⁴⁵ Bare jambi jiþinor gaa búoh þan ivogul batalin bújojor Payom ; Móis o mb'avogul me batalin, açila o jibañ me gafiumul ni o. ⁴⁶ Maagen mamu, ínien me jíinen ni Móis, þan jíinenen þop n'íne, mata nahiêe múmbam. ⁴⁷ Bare nemme jíinenut ni wo nahiê me, bu ñer jújue jíinen gurimom ? »

6

*Yésu o n'esen bugan súuli futoh gutiñ
(Mácie 14.13-21 ; Maruk 6.30-44 ; Lík 9.10-17)*

¹ Púrto, Yésu nátiþ alo ñagagu falfafu fáþurut me faa Gálile (fo guvoge me may faa Tiberiad). ² Fítiman fámah ni fulagenol, mata fujuh min asene me úsotaaw gahoy. ³ Ñer Yésu najin n'erijañ aban nanamo ró, o ni ulagorol. ⁴ Ban gaggan gagu gal Esúif yay go guvoge me Paak gulofulo. ⁵ Ñer Yésu náarul gúcilol najuh búoh fítiman fámah ufu n'éjoul mbal açila. Naah Fílip : « Bay þiañ nujaale énnomul unaâ bi esen bugan bugaubugi pe gutiñ ? » ⁶ Nalob mee gurim gaugu bi ejuh Fílip. (Açila fañaol naffase bae bu najae me ekan.) ⁷ Fílip naagol : « Hani nubajenale

síralam símmeñ bu*, mati siþilo ennom unaâc iki ánoan ni bugo abaj dó jiþirih. » ⁸ Ñer ace n'ulagoraaw gajaol Andere, ati Simon Pier, naah Yésu : ⁹ « Baje tale áþur ace abaje unaâc wono futoh ni muol múuba ; bare wa sutoge ebat yauyu þe ? »

¹⁰ Bare Yésu naah : « Jikanil n'gunamo bugo þe. » Tiñ tautu tibajene efos yammeñe. Ñer n'gurobo. Ni gaam to me, wáineaw guþiloe butum bugan súuli futoh (5 000). ¹¹ Ñer Yésu naajar unaâc waw, nasalen Aláemit, aban nagabor wo ganamo to me ; nakan manur mamu ni suol sasu, iki þilo min gumaj me. ¹² No bugo þooil gutiñ me iki gupoñ, naah ulagorol : « Juomen miþirih mamu mañaño me, jambi wáfowaf úbburi. » ¹³ Ñer n'guomen miþirih mamu mañaño me mal unaâc waw waamme futoh, iki gummejen utegel wono guñen n'úuba (12).

¹⁴ No bugan bugagu gujuh me waf wauwu wajureruti mee wo Yésu akan me, n'guoh : « Maagen áine ahumu aamme aboñer ahu aat me ájoul ni mof ! » ¹⁵ Ñer Yésu, nemme naffase búoh guþinore ékail gujogol gúvien, nabbañ añago abbañ bi n'erijañ yay o nevonol.

Yésu o n'ehah fatiya mal mamu min ajow
(Mácie 14.22-33 ; Maruk 6.45-52)

* **6:7** 6.7 síralam símmeñ bu : Ni gugerekay guoge sidenari sono sikeme súuba. Edenari yoemme síralam sasu solil saa no ; yanur epiloe ecam an aroke funah fanur. Sono sikeme súuba siþiloe bacam an aroke gueñ futoh ni gubbagir.

¹⁶ No tinah tiseor me, ulagora Yésu n'gujow bi galam fal fafu. ¹⁷ N'gújuþo ni busana min gútíþ bi Káperinaum yaamme ñagagu fal fafu. Toker emoç yay baćigerul, ban Yésu m'bajaerulat atogil bo. ¹⁸ Ni baj fúrus faliñe fiiyul, ban fal fafu ni fiteh. ¹⁹ No guven me butum simetar súli futoh ni yanur (6 000), n'guñanden Yésu nájaeul me ni mal mamu áni n'éloful busana babu ; ñer gáholi n'gunonil. ²⁰ Bare Yésu naagil : « Jambi júholi ! Injé om ! » ²¹ Ñer n'gumanen éjuþol dó ni busana babu, bare m'bufaen buya to gujae me.

Fítiman fafu fo n'ejes Yésu

²² Tihalen fo, fítiman fafu fo guhatulo bo me ni fuosen búoh busana banur buomen to, ban Yésu ajingut ró manur n'ulagorol, bare bugo bareil gukae. ²³ Ni baj usana uce wáþullo n'ésuh yay yo guvoge me Tiberiad ućigul tiñ talu to Yésu asalenen me Aláemit aban nasen bugan bugagu unać waw gutiñ. ²⁴ No bugaa fítiman fafu gútallo me búoh hani Yésu, hani ulagorol gulelen to, bugo fañail n'gújuþo n'usana wauwu min gukay mbaa Káperinaum filiþol.

Yésu o aamme ganać gagu gasene me buroj

²⁵ Ñer bugan bugagu n'guke gutoh Yésu ñagagu fal fafu, ban n'guogol : « Afanóli, nay nujoulo mbaa babe ? » ²⁶ Naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : min jinjeseom mee, let mata jujojoh wo ugitenum waw wo nikane me ulob me, bare mala min jitiñ me unać waw iki jiyajen. ²⁷ Jambi jurok mala mitiñay mamu majae me ehajen, bare mala mamu maþioe me, masene me

buroŋ bábaerit. Mitiñay maumu Añol Arafuhow þan asenul mo. N'açila Aláemit Paaya akiç me fúffasumfafu fola. » ²⁸ N'guogol : « Wa juote jikan bi erok burok babu bo Aláemit amaj me ? » ²⁹ Naagil : « Burok Aláemit banageul me, bo buomme jíinen ni an ahu o naboñulo me. » ³⁰ N'guogol : « Waf way wajureruti nujae ñer ekanóli jujuh min jíineni ? Wa nujae ekan ? ³¹ Sipayóli gufan gutiñe mana yay baubu ni gafit gagu, ti Bahícer babu bulob yo me buoh : "Nasenil gutiñ ganaâc gagu gaavulo me n'émit†." » ³² Ñer Yésu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : sipayolal gutitiñ ganaâc gagu gaavulo me n'émit ; ganaâc gaugu let Móis asenil go, bare Payom fanjaol. Ban Payom aamul n'esen maer ganaâc gagu gaa maagen gaavulo me n'émit. ³³ Jiffas búoh ganaâc Aláemit go guomme gagu gaavulo me n'émit, ban nihi gusen mof mamu buroŋ. »

³⁴ N'guogol : « Afanóli, usenóli nánongan ganaâc gaugu. » ³⁵ Yésu naagil : « Injé iomme ganaâc gagu gaa buroŋ. An ájoul me mbal ínje mat'amus acaret, an áinen me n'ínje marem mati múmus mujogol. ³⁶ Bare nilobul yo : jujugom, ban jilet n'éinen n'ínje. ³⁷ Anóan ni bugo Payom asenom me þan ájoul mbal ínje, ban an ajoulo mbal ínje mat'imus ibelenol tíyan. ³⁸ Iavulat n'émit bi ekan wo ínje imaj me, bare wo aboñulom me amaj me. ³⁹ Ban aboñulom me úre namañe : jambi ace ni bugo nasenom me allim ni guñenom, bare til iilenil bugo þe ni gaçet me funah fúsola. ⁴⁰ Maagen Payom dáure

† 6:31 6.31 Juluj Gapagen 16.4, 15 ; Ufóñ 78.24

namañe : ánoan ajae me ejuh Añolol ban náinen ni o abaj buronj bábaerit ; ban þan iilenol funah fúsola. »

⁴¹ Ñer Esúif yay n'gunamo émumunor mola mala min aah me açila aamme ganaç gagu gaavulo me n'émit. ⁴² Nihi guoh : « Ahumu leti Yésu, áþur Susef ? Nuffasale þayol ni jaol. Bu ñer nájue aah n'émit naavulo ? » ⁴³ Yésu naagil : « Jambi júmumunor. ⁴⁴ An ájuut ájoul mbal ínje íni Payom aboñulom me añagulatol, ban an ti ahumu þan iilenol ni gaçet me funah fúsola. ⁴⁵ Uboñer waw guhiçé guoh : “Aláemit þan aligen bugan bugagu þe‡.” Anóan autten me Paaya ban nayab baligenerol, þan ájoul mbal ínje. ⁴⁶ Let yo eomme ter baje ace ajuge Paaya ; an ahu bare áþullo me n'Aláemit Paaya, o ajugol.

⁴⁷ Maagen, ínje ilobul yo : An áinen me n'ínje nabaje buronj bábaerit. ⁴⁸ Injé iomme ganaç gagu gaa buronj. ⁴⁹ Sipayul gufan gutiñe mana yay baubu ni gafit gagu, bare mónan guçele. ⁵⁰ Bare ganaç gagu gaavulo me n'émit, uge. An atiñ go me, mat'açet. ⁵¹ Injé iomme ganaç gagu garonj me gaavulo me n'émit. An atiñ go me, þan aronj bi nánonan. Ganaç gaugu go guomme enilom yo nijae me esen bi buronj mof mamu. »

⁵² Ñer Esúif yay n'gunamo síceñor ni sembe n'guoh : « Aíne ahumu bu nájue asenolal enilol utiñal ? » ⁵³ Yésu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : jitiñut me enil yay yal Añol Arafuhow, ban þop jiremut me físimol, buronj babu mati

‡ **6:45** 6.45 Juluj Esai 54.13

bíni ni buru. ⁵⁴ An atiñ me enilom ban narem físimom, þan abaj buroñ bábaerit, ban þan iilenol ni gaçet me funah fúsola. ⁵⁵ Jiffas búoh enilom mitiñay mom maa maagen, ban þop físimom miremay mom maa maagen. ⁵⁶ An atiñ me enilom ban narem físimom, þan áni n'ínje, ban ínje þop þan íni ni o. ⁵⁷ Ti Paaya aroñ me aboñulom me, ban n'açila níroñum me, mo may ánoan ajae me etiñom ajae me eron n'ínje. ⁵⁸ Ganaç gagu gaavulo me n'émit, uge. Gunogorut ni gagu go sipayul gufan gutiñ me : bugo guçele, bare an atiñ me ganaç gauge, þan aroñ bi nánonan. »

⁵⁹ Gurim gaugu Yésu alob mee no naamen me n'eligen bugan bugagu ni yan yay yaa galaw baubu Kapérinaum.

Gurim Yésu n'gújarul búfaculor ni bugan bugagu

⁶⁰ Gammene ni galagene me Yésu no guunol me alob gurim gaugu, n'guoh : « Tale ñer nágatene ! Ay ájue aruhen gurim ti gaugu ? »

⁶¹ Nemme Yésu naffase búoh mala gurim gaugu gúmumunore mee, naagil : « Elob yauye etinenultinen ni guiñ ? ⁶² Ñer þian jjuuh me Añol Arafuhow o n'ejiñ mbaa fatiya dó naamen me bítinar, bu þan nogor ? ⁶³ Biinum Aláemit bo nihi bisen buroñ ; arafuhow fumumol ájuut akan wáfowaf. Gurim gaugu go nilobul mee, ni Biinum baubu gujoumulo, ban gusenesen buron.

⁶⁴ Bare baje ni buru guce gáinenut n'ínje. »

(Maagen, kábiriñ m'buju babu Yésu naffasene bugay gúinenut me ni þop ay ajae me ebenol ni

guñen ulatorol.) ⁶⁵ Natajen aah : « Yo eçil me niegul an ájuut ájoul bi n'ínje Paaya m'bájiutol yo. »

⁶⁶ No þúrto me, gammeñe ni galagene me Yésu n'gubbañ búsol ban n'guhat ejaor ni o. ⁶⁷ Ñer naah to ulagorol gaamme guñen ni gúuba : « Buru may mati þop jikay ti gupalul ? » ⁶⁸ Simon Pier naagol : « Ataw, mbal ay jijae me ejow ? Aw ubaj me gurim gagu gasene me buroñ babu bábaerit me. ⁶⁹ Wóli jíinene, ban jiffase búoh aw uomme An ahu Anab me o Aláemit aboñulo me. » ⁷⁰ Yésu naagil : « Leti buru þe jaamme guñen ni gúuba ínje içobul ? Bare ace ni buru eseytane nam ! » ⁷¹ Mala Yudas nalobe mee, añol Simon Isikariot ; mónanomán nánie ace ni ulagorol gaamme guñen ni gúuba, bare o ajaol me ebet ni guñen ulatorol.

7

Gáinenut gagu gaa guti Yésu

¹ Púrto, Yésu nanamo ejow mof mamu maa Gálile þoomo. Amanjut eke ni mof mamu maa Yúde, mata Esúif yay gulipeollip bo jamuh.

² Nemme gaggan Esúif yay gaa gúggut gagu guçiloçih, ³ gutiol n'guogol : « Uþúr babe ujow mbaa Yúde, tima ulagorai may bugaa bo n'gujuh wo nukane me. ⁴ An umaj me guffasi mat'ukopen buroki. Iní me nukanekan waf ti wauwu, ukán min ésu yay þe gujugi. »

⁵ Maagen mamu gutiol fañail gúinenut ni o.

⁶ Yésu naagil : « Tinagom tiçigerulat ; bare buru, nánoran no jimanje, jújue jujow. ⁷ Esúh

yay gújuut gujogul ni guiñ ; guiñil ínje þan
gutiñ mala min igiten me búoh bakaneril buarat.
⁸ Jujow mbaa gaggan gagu ; ínje þan mat'ike bo
mata tinagom tiçigerulat. » ⁹ No nalobil me
gurim gaugu aban, nanamo bo Gálile.

Yésu o ni gaggan gagu gaa gúggut gagu

¹⁰ No gutiol gukay me ñer mbaa gaggan
gagu, Yésu may nabbuy mbaa bo an m'baffasut.
¹¹ Ufan Esúif yay n'gunamo elipol ni gaggan gagu
ni'guoh : « Umelo ? » ¹² Bajene gammeñe ni
fitiman fafu ni'gúmumunor mola. Bugagu nihi
guoh : « Aíne ahumu an om aaro. » Bare
bugaguil ni'guoh : « A-a, o til ebut bugan naam
ni yo. » ¹³ Bare an akañenut alob mola ávasul,
gáholi mala ufan Esúif yay.

¹⁴ No gaggan gagu gure me n'etut, Yésu na-
jow bi ni gávi-Aláemit gagu, aban nanamo ró
gavare. ¹⁵ Ñer bugan bugagu n'gujahali n'guoh
: « Bu jáorume açila naffas waf wauwu þe o
m'baligenut wo ? »

¹⁶ Yésu naagil : « Waf waw wo niligene
me bugan bugagu let n'ínje ujoumulo, bare
n'Aláemit aboñulom me. ¹⁷ An ailo me gailo
gal ekan wo Aláemit amañ me, þan affas ter
wo nilobe me n'Aláemit ujoumulo, ter ni gajow
gúmbam fañaom nilobe. ¹⁸ An alobe ni gajow
gola fañaol, o gasal naliþe, bare ahu aliþ me
gasal bi ni An ahu aboñulol me, nah'alolob
maagen, ban wo nakane me þe uþoþol. ¹⁹ Leti
Móis nasenulsen gúboñ gagu ? Ban ánoan ni
buru alet n'ekan wo gúboñ gagu gulob me. Wa

ućile n'jili p jamugom ? » ²⁰ N'guogol : « Aw eseystane eom n'aw. Ay ali p e jamugi ? »

²¹ Yésu naagil : « Waf wanur pat nikan mee, ban buru ubugu jajahali mee ! ²² Móis nasenulsen góboñ gagu gal érur guñolul búhut (joon joon let mata búoh aćila aju bo, bare ni sipayol gufan bujoumulo). Buru ñer nihi júrur ápur búhut hani funah faa fíiyay. ²³ Iní me jújue júrur ápur búhut funah faa fíiyay buru m'batilut ni góboñ Móis, wa ućile n'jujogom ni guiñ mala an o nisene gahoy eniolol pooyo funah faa fíiyay ? ²⁴ Jambi nihi juluj ni buul min jitaliñ, bare nihi jitaliñ bataliñ baçole. »

Ter Yésu o aamme Kirista ahu, ter let aćila ?

²⁵ Ni baj guce ni bugaa Yérusalem guoh : « Dáru let áine ahu o gulipe me jamuh ? ²⁶ Ume hum alobe maa bújonor ésuh yay pe, ban ánoan alobutol uce ! Min piañ ufan waw gujojoh maagen mamu búoh aćila aamme Kirista ahu ? ²⁷ Ume hum nuffasale bay náþullo ; bare Kirista ahu, no najae me ejoul, an mat'affas bay náþullo. » ²⁸ Ñer Yésu, o ni gavare gagu dó ni gávi-Aláemit gagu, naah fatiya : « Juoge jiffasom, ban jiffase poþ bay níþullo ? Hani ! Iogul maa : ijaoroulat fuhoom ; Aláemit aboñulom me o aamme an ala maagen, ban buru jiffasutol. ²⁹ Injé niffasol, mata n'aćila níþullo, ban o aboñulom. »

³⁰ Ñer n'gulip bi ejogol, bare an arembenutol gañen mata þan tinagol tićigerulat. ³¹ Gammerje ni fítiman fafu n'gúinen ni o, ban n'guoh : «

Kirista ahu no najaе me éjoul, þan þiaң akan waf wajureruti iki faŋ wo ume akane me ? »

³² Epárisie yay n'guun wo fítiman fafu fúmumunore me mola. Ñer ufan uteñenaaw ni Epárisie yay n'guboň guce ni upoyaaw bugaa gávi-Aláemit gagu gukaol fujoh. ³³ Yésu naah : « Injé þan umu to maa ni buru, bare mati þio, þan ibbaň bi ni An ahu aboñulom me. ³⁴ Pan jiliþom, bare mati jujugom ; ban to nijae me éni, mati júju jújoul bi to. » ³⁵ Ñer bugan bugagu n'guogoro : « Mbaa þiaң bay najaе ejow bo wolal mat'újuał me utogaol bo ? Þan þiaң ajow atoh bo Esúif yay gvisor me babu ni sasu súsuh min avare bo bugan bugagu ? ³⁶ Naagolal þan ulipaol bare mati ujugaol, nabbaň aagolal to najaе me éni, mat'újuał ujaal bi to. Wa namańe elob ni gurim gaugu ? »

Mal mamu masene me buron

³⁷ Funah fúsola faa gaggan gagu, faamme fáamumma, Yésu nailo nalob fatiya aah : « An marem mujogol me, ájoul bi n'íne min arem. ³⁸ An áinen me n'íne, þan áni ébula yo mal yo þan misen buron, ti Bahiêcer babu bulob yo me*. » ³⁹ (Yésu nalob mee, mala Biinum Banabe nalobe mee, bo bugagu gáinen me ni o gujae me eyab. Nemme þan Aláemit agitenerut gasal Yésu, asenerut Biinum Banabe.)

Gáinenut gagu gal ufan Esúif yay

⁴⁰ Guce ni fítiman fafu, no guun me gurim gaugu, n'guoh : « Maagen áine ahumu aamme

* **7:38** 7.38 Juluj Esai 58.11

aboñer ahu o Móis alob me mola. » ⁴¹ Bugaguil n'guoh : « Ahumu aamme Kirista ahu. » Guce mul n'guoh : « Kirista ahu añumut épurul Gálile. ⁴² Leti Bahiçer babu buoge Kirista ahu ni gabulaken gagu gaa David þan ápurul, n'ésuh yay yaa Betuleem dó David abuh me ? » ⁴³ Ñer búfaculor m'bubaj ni fítiman fafu mola. ⁴⁴ Guce ni bugo n'gumañ bi ejogol, bare an arembenutol gañen.

⁴⁵ Ñer upoyaaw n'gubbañ bi ni ufan uteñenaaw ni Epárisie yay gabóñenil me. Ubu ge n'guogil : « Wa uçile jujolatol ? » ⁴⁶ N'guogil : « Músut baj arafuhow alob ti áine ahumu nah'alob me. » ⁴⁷ Epárisie yay n'guogil : « Buru may julolo ni gabut gagu gola ? ⁴⁸ Baje þiañ ace n'ufan waw ter n'Epárisie yay áinene ni o ? ⁴⁹ Bugan bugagu galageneol me, bugo guffasut gúboñ gagu gaa Móis ; dáuru bugan gatabitab ! »

⁵⁰ Ñer Nikodem, aamme may Aþárisie ti bugo, ámus me abbuy ak'atoh Yésu, naagil : ⁵¹ « Gúboñolal gusesen þiañ min utalin an aw m'baunerutol ? » ⁵² N'guogol : « Níinene þiañ may aw an om ala Gálile ! Ulíngén Bahiçer babu : þan ujuh búoh aboñer ánoan ámusut ápurul Gálile. » [⁵³ Mbiban, ánoan ni bugo naot mbaa yanjol.†

8

Yésu ni aare ahu o gumin me n'gafilo

† 7:53 7.53–8.11 Ni bahiçer bammeñe bítiar, gurim gauge gúlero.

¹ Yésu najow bi ni firijañ fafu fal uoliv waw.
² Bare tihalen fo ni bujom mej, nabbañ bi ni gávi-Aláemit gagu, ban ésu yay þe n'gújoul mbal acila. Nanamo nániil n'gavare.

³ Ñer úþajula gúboñ Aláemit ni Epárisie n'gújarul anaare ace o guminde n'gafilo. N'gubanjal bújoñor ésu yay þe, ⁴ guban n'guoh Yésu : « Afanóli, aare ahume jiminde n'gafilo.
⁵ Ban Móis ni gúboñ gagu gola naagolal mb'utegal waare ti ahumu sival iki guçet. Ñer aw bu nupinor to ? »

⁶ N'gulob mee mata eralol gabbut gumanje, min mbi gúju gubelol ni bataliñ. Yésu násilen aban nañar fisigol nah'ahiç to n'ettam yay. ⁷ Min guroñ me n'erorenol yay, náallo, aban naagil : « An ni buru ámusut me atil, acila amundum aralol eval étiar. » ⁸ Aban nabbañ ásilen min áni n'ehiç to n'ettam yay. ⁹ No guun me gurim gaugu, n'gukay anur-anur, újogum n'ufamma, iki ñaño to Yésu bare ni aare ahu, aronen to me naiye bújoñorol. ¹⁰ Yésu náallo naagol : « Aare ahu, ubugelo ? Bajut an ategi ? » ¹¹ Naagol : « Afanom, an ategutom. » Ñer Yésu naagol : « Injé may mat'itegi. Ujow, ban jamb'ubbañ util. »]

Yésu o aamme gajaja gagu gaa mof

¹² Yésu nabbañ aah fítiman fafu : « Injé iomme gajaja gagu gaa mof. An alagenom me, mat'ajow n'emoç, bare til þan ayab gajaja gagu gaa buron. » ¹³ Epárisie yay n'guogol : « Dáuru baloberi nevoni. Bajut waf wagiten dó búoh maagen nulobe. » ¹⁴ Naagil : « Hani baloberom bom nevonom, baa maagen bom, mata ínje bare

iffase bay nípollo ni bay nijae, bare buru jiffasut to wáfowaf. ¹⁵ Buru jitaliñetalij ti arafuhow ataliñe me ; ínje italiñut ánoan. ¹⁶ Mb'íni me nitaliñe, bataliñerom baa maagen bom, mata ilet nevonom : Payom aboñulom me umu n'ínje. ¹⁷ Ni gúboñ gagu golul hiçihic gaa búoh, ni bataliñ, bugan gúuba gugiten me bagitener banur, bagitener baubu baa maagen bom. ¹⁸ Injé nigitengiten múmbam, ban Paaya aboñulom me o þop nagitengiten múmbam. » ¹⁹ Ñer n'guogol : « Pai umelo ? » Naagil : « Jiffasutom, ban jiffasut þop Payom. Iniéen me jiffasom, þan þop jiffasen Payom. »

²⁰ Gurim gaugu Yésu alob mee no naamen me ni gavare ni gávi-Aláemit gagu, tiñ talu to nihi banji me wañali me bi éji Aláemit. An ajogutol, mata tinagol þan tiçigerut.

Yésu o n'elob mala ebbañol mbaa Paaya

²¹ Yésu natajen aagil : « Pan ikay ; þan jiliþom, bare þan jiçet ni gatilul ró. Jújuut jújouli bi bo ínje ijae me. » ²² Esúif yay n'guoh : « Ban þian amugoro, nemme o umu aah mee újuatal ujaal bi bo açila ajae me ? » ²³ Ñer Yésu naagil : « Buru bugan jom bugaa babe n'ettam, ínje fatiya nípollo. Buru bugan jom bugaa mof me, ínje ilet an ala mof maume. ²⁴ Yo eçil me niegul þan jiçet n'utilul ró. Iní me mati jíinen búoh ínje om*, þan jiçet ti maagen n'utilul ró. » ²⁵ N'guogol : «

* **8:24** 8.24 ínje om : Esúif yay guffafas búoh Yésu naage tale o narere n'Aláemit, mata Aláemit, no nalob me ni Móis, mamu navogoroe aah : « Injé iommé áni me. » (Juluj Gaþagen 3.14).

Aw uomme ay ? » Yésu naagil : « An ahu hum o nilobul me mola ni mútut. ²⁶ Nibaje bi elobul ni etaliñul waf wammeñe. Ban igiten mof mamu wo niunulo me ni An ahu aboñulom me. Açila maagen bare nah'alob. »

²⁷ N'guun mee gujogut búoh mala Aláemit Paaya nalobeil mee. ²⁸ Ñer Yésu naagil : « No jijae me eteben Añol Arafuhow, no ñer þan jiffas me ínje om, no þop jijae me effas búoh wo nikane me let ni gapinor gúmbam nikane wo : wo Paaya agitenom me, wo bare nih'ilob. ²⁹ An ahu aboñulom me umu n'índe ; ahalutom nevonom, mata ínje nikaneñan nánoran wásumol me. » ³⁰ Min alobe mee gurim gaugu, gammeñe n'gúinen ni o.

Yésu o n'elob mala fimigelet ni gapah

³¹ Ñer Yésu naah Esúif yay gaage me n'açila gúinene : « Iní me jútuge lin firim fafu fúmbam, maagen buru ulagorom jom. ³² Mamu þan jiffas maagen mamu, ban mo þan miçilul n'jiþah ni fujoh fánofan. » ³³ N'guogol : « Wóli gabulaken gal Aburaham jom, ban júmusut jíni ni fimigelet fal ánoan ; ñer ni bu nuogóli mee þan jiþah ni fujoh ? » ³⁴ Yésu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : ánoan o nah'atil, açila amigel om ala gatil. ³⁵ Ban amigel let bi nánoran nah'anamo ni yan afanol, bare añil abugi ró, o, dó þan anamo bi nánoran. ³⁶ Yo eçil me, íni me Añol Aláemit napagenul ni fujoh, þan jiþah ti maagen.

³⁷ Niffase bae búoh buru gabulaken gal Aburaham. Bare ínje jiliþe jamuh, dó þe mata gurimom gunonutul. ³⁸ Injé wo nijugulo me ni

Payom nih'ilob ; bare buru wo juun me ni ƿayul, wo nihi jikan. » ³⁹ N'guogol : « Wóli ƿayóli o aamme Aburaham. » Naagil : « Jínien me guñol Aburaham, ƿan jikanen ti nah'akanen me. ⁴⁰ Bare buru til ínje jiliƿe jamuh, ínje alobeul me maagen mamu mo niun me n'Aláemit. Ban waf ti wauwu, Aburaham mát'ámusen akan wo. ⁴¹ Buru til, wo ƿayul akane me, wo nihi jikan. » N'guogol : « Wóli jilet suñofah ! Paaya anur pat jibaje, aamme Aláemit. »

⁴² Bare Yésu naagil : « Iníen me Aláemit ƿayul, ƿan jimanjenom, mata ínje n'açila níþullo, ban o ategi níjoul. Ijaoroulat fuhood, bare o aboñulom. ⁴³ Wa uçile jilet n'ejoh baloberom ? Dó þe mala min jújuut me eutten firim fafu fúmbam ! ⁴⁴ Buru ƿayul o aamme Seytane, ban jimañe nihi jikan wo açila aman̄ me. Ni mútut o amuga-bugan nam. Amúsut áni ni maagen, mata maagen mánoman milet ni o. Jibij jaju jo nabije me, ainut nah'abij jo, ganogorol gom ! Abija nam ák'áni ƿaaya ala jibij jánojan. ⁴⁵ Ban ínje nemme maagen nih'ilobul, jiinenutom. ⁴⁶ Ay ni buru ájue agiten ni bakonjol dó gatil go ínje ikane ? Nilobeul me maagen, buru jilelom n'éinen, wa uçile ? ⁴⁷ An o Aláemit açile nah'auttewutten baloberol. Buru jilet bo n'eutten, mata açilutul. »

Balama Aburaham, Yésu o min ánie

⁴⁸ Esúif yay n'guoh Yésu : « Let ƿian̄ bakonjóli min juoh me aw an áþullo Samari, ban eseytane eom n'aw ? » ⁴⁹ Naagil : « Eseytane elet n'ínjie, bare til Payom níkanume, ban buru jimañut

ékanumom. ⁵⁰ Injé iliput gasal gúmbam. Baje ace alipeom go, ban an ahumu nah'atalitalinj. ⁵¹ Maagen, ínje ilobul yo : an áttun me gurimom, mát'ámus acket. »

⁵² Esúif yay n'guogol : « Maer ñer jiffas me búoh eseytane eom n'aw. Aburaham naçele, uboñer waw þe may mo, aw ñer nuoge an áttun me gurimi mát'ámus acket ? ⁵³ Aw þian nufafan þayóli afan Aburaham acket me ? Uboñer waw may guçele. Aw ñer an bu numanje ejogoro ? » ⁵⁴ Naagil : « Isalenoro me ínje fañaom, mati ní bo gasal. Bare Payom umuom n'esalen, açila o buru juoge me açila aamme Aláemilul, ⁵⁵ ban jiffasutol. Injé niffasol. Inien me niege iffatol, þan ínien abija ti buru. Niffasolfas, ban níkanukanum gurimol. ⁵⁶ Payul afan Aburaham nah'aþinor me mala ejuh funah éjoul yay yúmbam, ésumay nejogol iki nah'atelen. Najuh fo, ban násumaete mala fo. » ⁵⁷ Ñer Esúif yay n'guogol : « Aw abajerut me þan símit úvi gúuba ni guñen (50), nuoge aw nujuge Aburaham ? » ⁵⁸ Yésu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : Balama Aburaham abugi, ínje min ínie. »

⁵⁹ No guun me gurim gaugu, n'gumukul sival bi etegol. Bare Yésu nakop aban náþur ni gávi-Aláemit gagu.

9

Yésu o n'esen gahoy an abugi mápime

¹ No Yésu aamme n'ébat, najuh ace áine abugi mápime. ² Ulagorol n'guogol : « Afanóli, ay atile yaçil me min áine ahumu abugi mápime : açila

ter ubugaol ? » ³ Naagil : « Let ter açila atile ter ubugaol ; bípim babu bola bubabaj mala min burok Aláemit búju bujugi ni o. ⁴ No þan ronj me n'eňanno, nuotale ukanal burok babu bal an ahu aboňulom me. Emoč uyu n'éjoul no anmát'áju me arok. ⁵ No þan niroje babe ni mof, ínje gajanja gagu gala mo nem. »

⁶ No nalob me gurim gaugu aban, namas n'ettam aban naporoj gumasol iki kan élluh, mbiban naajar élluh yauyu alos gúçil ápima ahu, aban naagol : ⁷ « Ujow uk'upos buuli ni garem gagu gaa Síloam. » (Síloam dóemme "aboñer".) Ñer ápima ahu najow bi bo açih napos buulol, ban no nabbanno me, najuh.

⁸ Uçindorol ni bugagu bugo nihi gujujenol me o ni gúcin n'guoh : « Dáuru leti áine ahu o nah'anamo me min ácin ? » ⁹ Guce n'guoh : « Açila. » Bugagu n'guoh : « A-a, let açila ; anogorol om. » Açila fanyaol naagil : « Injé om ti maagen. » ¹⁰ Ñer n'guogol : « Bu jáorum me nuh'ujuh maer ? » ¹¹ Naagil : « Áine ahu o guvoge me Yésu akane élluh aban nulosom yo ni gúçil naagom ijow ik'iþos buulom ni garem gagu gaa Síloam. No nijow me bi bo ik'iþos bo, nijuh. » ¹² N'guogol : « Áine ahumu umelo ? » Naagil : « Iffasut bay nam. »

Eþárisie yay bugo n'erooren áine ahu ápimen me

¹³ Ñer n'gújaenum áine ahu ápimen me bi ni Eþárisie yay. ¹⁴ Ban funah faufu, no Yésu akan mee élluh yay min ásotenol gúçil, funah faa fiiyay fom. ¹⁵ Eþárisie yay may n'gurorenol bu

jáorum me najuh. Naagil : « Ellúh nañare alosom n'gúçil, nik'iços buulom, nijuh. » ¹⁶ Guce n'Epárisie yay n'guoh : « Aíne ahumu ápullat n'Aláemit, mata ákanumut fíiyay. » Bugaguil n'guoh : « Bu atila ájue akan waf wajureruti ti wauwu ? » ¹⁷ Ñer búfaculor m'bubaj ni bugo. N'gubbañ guoh áine ahu ápimen me : « Aw bu nuþinore n'áine ahumu ásoteni mee ? » Naagil : « Aboñer nam. »

¹⁸ Bare ufan Esúif yay gumañut gúinen gaa búoh áine ahumu nápimenpim ban maer na-jugejuh. Yo eçil me n'gúvogul ubugaol bi erorenil ¹⁹ n'guogil : « Maagen mamu dáuru añolul o juoh me mápime nabugi ? Ñer bu jáorum me maer najuh ? » ²⁰ Ubuga áine ahu n'guogil : « Wo jiffas me, uwe : dáure añolóli, ban mápime nabugi. ²¹ Bare bu jáorum me najuh, yo, jiffasut yo, ban þop jiffasut ay akanol najuh. Juroren açila fanjaol, anafan nakane bi éju ábalul. » ²² N'gulob mee mala gáholi ufan Esúif yay. Maagen mamu ubuge gujamojamor bi eham ni yan yay yaa galaw ánoan ajae me eoh Yésu aamme Kirista ahu. ²³ Yauyu eçil me min ubuga áine ahu guogil anafan nakane gurorenol.

²⁴ Ñer Epárisie yay n'guvoh áine ahu ápimen me gúutten min guogol : « Ulob maagen bújonor Aláemit ! Wóli jiffase búoh áine ahumu atila. » ²⁵ Naagil : « Iffasut ter atila nam. Bare waf wanur niffase : nípimenpim, bare maer nijuge ñanno ca. » ²⁶ N'guogol : « Wa nakani ? Bu nápegule gúçili ? » ²⁷ Naagil : « Nilobenul yo iban, bare juuttenutom. Wa uçile n'jimañ eun

yo jitajen ? Buru þop, jimamañ piañ éni ulagorol ? » ²⁸ N'gujelol guoh : « Aw uomme alagora an ahumu, bare wóli ulagora bugaa Móis jom. ²⁹ Wóli jiffase búoh Aláemit nalolob ni Móis ; bare ahumu, jiffasut bay náþullo. » ³⁰ Ñer áine ahu ápimen me naagil : « Dáuru dijahaliom me min jiffasut mee bay náþullo, ban nápegulom gúcílom. ³¹ Nuffasale búoh Aláemit nd'áttun galaw utilaaw ; bare an ahu ákanumeol me ban nah'akan wo namañ me, o náh'áttun me. ³² Uunerutal bi jama guoh ace nápegule gúcíl an abugi mápime. ³³ An ahumu ajoumenulat me n'Aláemit, mát'ájuen to wáfowaf. » ³⁴ N'guogol : « Aw áuulo me ni gatili ró, aw nújue ugitenóli uce ? » Guban n'gujogol gúþuren tíyan.

Bugay gubaje bípim babu bafaj me gájalo ?

³⁵ Yésu no naun me búoh gujojoh áine ahu gúþuren tíyan, nájoul ak'atogol to naagol : « Aw núnene n'Añol Arafuhow ? » ³⁶ Naagol : « Afanom, ugitenom ay aamme, min íju íinen ni o. » ³⁷ Yésu naagol : « O nuluje maa, an ahu alobe maa n'aw, açila om. » ³⁸ Naagol : « Ataw, nínene. » Ban naya gújul bújoñor Yésu min amigeletol.

³⁹ Mbiban Yésu naah : « Nijoulojow ni mof tima bataliñ m'bubaj, min mbi gápim me gujuh ñanno ca, ban gajuge me, bugo n'gúpim. »

⁴⁰ Bajene Epárisie guman gaamen to ni o. No guun me gurim gaugu, n'guogol : « Wóli piañ jípipim may ? » ⁴¹ Naagil : « Jínien me úpima, mati jibajen util. Bare buru nemme juoge jujujuh ñanno ca, þan jíni to me bugan bugal util. »

10

Yésu o aamme akoña ahu ala maagen

¹ Yésu nabbañ aah : « Maagen, ínje ilobul yo : Baj me busoen ubbarum, min an anonut ni gánonum bo, min til ajiŋ galam bo gace alo ró, an ahumu áku, arama waf bugan. ² Bare an ahu anogen me ni gánonum gagu gala bo, o aamme akoña ubbarum waw. ³ Apoya gánonum gagu þan ápekulol, ban ubbarum waw þan uffas firimol. Pan avoh ubbarumol ujow wo, aban náþuren wo tíyanj. ⁴ Aþúnnul wo me aban, þan ayab wo gayoŋ min ulagenol, mata uffase firimol. ⁵ Ubbarum wauwu mat'úmus ulagen ajaora ; þan til uteyol ráli, mata uffasut firim ajaora. »

⁶ Yésu búnogor baubu nalobil mee, bare gu-jogut wa namaŋe elobil. ⁷ Yo eçil me natajen aagil : « Maagen, ínje ilobul yo : ínje iomme gánonum gagu gal ubbarum waw. ⁸ Bugagu þe gajoulo me balama ínje úku bugom, urama waf bugan, ban ubbarum waw úttunutil. ⁹ Injé iomme gánonum gagu. An anogen me n'ínjé, þan apah ; þan nah'anogen náþurul, ban þan abaj tiñ taa gafen. ¹⁰ Akú gákuet, jamuh ni gahajen náh'ákail bare. Injé nijoulojow min mbi bugan bugagu gubaj buronj, ban mbi gupoñ dó ni buroñ baubu.

¹¹ Injé iomme akoña ahu ala maagen. Akoña ala maagen nah'asesen buronjol bi mala ubbarum waw. ¹² Bare an áþullo babu akoñe min mbi gucamol, alet akoña ahu açil me ubbarum waw, aŋanden me ejoba-baha yo n'éjoul, þan

ajunden ubbarum waw min atey akay, ban ejoba-baha yay þan enogen wo min evis wo.
13 Pan akan mo mata aćila an om ápollo babu, ban butumol bilebo n'ubbarum waw.

14 Injé iomme akoña ahu ala maagen. Nif-fase ubbarumom, ban ubbarumom uffasom
15 ti Paaya affasom me, ban ínje þop niffasol. Buronjom ban isen bo bi mala ubbarumom.
16 Nibaje þop ubbarum uce walet ni busoen baube ; ućila niote may íomenul wo. Pan núh'úttun firimom, ban þan baj ñer ekore yanur ni akoña anur. **17** Paaya namañommañ, mala min iomme n'ejow bi esen buronjom. Búsol þan mb'ibbañ iyab bo. **18** An alet bo n'eram n'índe, bare ínje fañaom iom bo n'esen ; nibaje sembe sasu sal esen bo, ban nibaje may sal éyabul bo. Payom dáuru naboñulom mee ekan. »

19 Ñer búfaculor m'bubbañ bubaj n'etut Esúif yay mala gurim gaugu. **20** Gammeñe ni bugo nihi guoh : « Eseytane eom ni o ; natetey ni fuhow, wa ućile n'jíniol n'eutten ? » **21** BugagUIL n'guoh : « Gurim gaugu let gal an o eseystane enone. Eseytane éjue þiañ ekan bugan gápipim min gujuh ? »

Gáinenut Esúif yay búoh Yésu Añol Aláemit nam

22 Tinah tautu tinah taa gúvagen, ban bugan bugagu n'gúni n'etiñ gaggan gagu go ni'guosen me gápegul gagu gaa gávi-Aláemit bo Yérusalem. **23** Yésu nah'ajow aya babu najow aya babu ni bañ babu baa surujen sasu satepi

me bo guvoge me "banj Salomonj" dó ni gávi-Aláemit gagu. ²⁴ Ñer Esúif yay n'gúgolol guban n'guogol : « Bi nay nujae ehalóli n'jíni mamu n'emoć ? Iní me aw uomme Kirista ahu, ufaçóli yo ɻanno ca. » ²⁵ Naagil : « Nilobenul yo iban, bare jíinenutom. Wo nikane me ni gajow gaa Payom ugítengiten ínje ay nem. ²⁶ Bare jíinenut mata jilet ró n'ubbarumom. ²⁷ Ubbarumom nuh'uuttewutten firimom ; niffas wo, ban wo nuh'ulagenomlagen. ²⁸ Nisen wo buronj babu bábaerit me ; mat'úmus ullim, ban an mat'aram wo ni guñenom. ²⁹ Payom asenom wo me naafafaŋ waf waw ɻe, ban ánoan ájuut aram waf uce ni guñen Payom. ³⁰ Injé ni Payom, an anur jom. »

³¹ No guun me gurim gaugu, n'gubbañ gu-mukul sival bi eteh so Yésu ak'açet. ³² Ñer náfaro aagil : « Nikakan bújonorul waf wammenje waaro wápollo ni Paaya. Mala way ni wo Jimanje mee etegom sival ? » ³³ N'guogol : « Let mala waf uce waaro wo nukane Jimanje mee etegi sival, bare mala gújel go nujele Aláemit : aw aamme arafuhow numaj ujogoro Aláemit. » ³⁴ Naagil : « Leti hičihič ni góboñ gagu golul búoh Aláemit naage : "Uláemit jom*" ? ³⁵ Nuffasale búoh wo Bahiçer babu bulob me újuut úpunned. Ban Aláemit navoge bugan bugagu bugo firimol fulob me molil "úlaemit". ³⁶ Ban ínje Paaya naçobomçob aban nabóñulom babe ni mof. Bu ñer jújue juoh nijejel Aláemit ínje baager ínje Añol Aláemit ? ³⁷ Iní me ikanut waf waw

* **10:34** 10.34 Juluj Ufóñ 82.6

waa Payom, jambi jíinenom. ³⁸ Bare íni me wo nikane, hani ínje jíinenutom, jíinen n'učila, mamu n'júju jiffas ñanur bándor búoh Paaya umu n'ínje, ban may ínje umu ni Paaya. » ³⁹ Ñer n'gubbañ gulip ejogol, bare naþagil ni guñen.

⁴⁰ Púrto, Yésu nabbañ asat bi ñagagu fal fafu fo guvoge me Suruden ak'anamo tiñ talu to Saan amunden me náh'ábatise. ⁴¹ Bugan gammene n'gújoul mbal ačila, ban nihi guoh : « Bajut waf uce wajureruti wo Saan akane ; bare wo nalob me þe aya n'áine ahume, maagen dom. » ⁴² Ban ñer gammene n'gúinen ni Yésu.

11

Eçet yay yaa Lasar

¹⁻² Funah fice, ni baj ace áine gajaol Lasar ásomut. Lasar ahumu Betani nabuge, o ni gúlinol Mari ni Maruta. (Mari o aamme aare ahu ámus me áyu mícir matinjoe ni guot Ataw Yésu, aban naajar walol náti go*.) ³ Batiay babu gaamme gúuba n'guboñ an ak'aah Yésu : « Ataw, abugei násomusomut. » ⁴ No Yésu aun me gahonjen gaugu, naah : « Gásomut Lasar guñumutol eçil naçet ; ugu to bi egiten gasal gagu gal Añol Aláemit, mamu bájalo Aláemit þan bujugi. » ⁵ Ban Yésu namamañ far Maruta, Mari ni Lasar.

⁶ Hani min Yésu aun mee búoh Lasar násomusomut, nanamo gunah gúuba atajen tiñ talu to naamme. ⁷ Púrto naah ulagorol : « Ubbañal bi Yúde. » ⁸ N'guogol : « Afanóli,

* **11:1-2** 11.1-2 Juluj Saan 12.3

þiout no bugaa Yúde gumañene etegi bo sival uk'uçet, ban mul ubbañ bi bo ? » ⁹ Naagil : « Leti etufunaha ebaje sîlar sono guñen ni súuba ? An ajow me tufunah,mát'álanjulor waf, mata najujuh gajanja gagu gaa mof maume ; ¹⁰ bare an ajow me ni fuh, þan álanjulor, mata gajanja gulet ni o. »

¹¹ No nalob me gurim gaugu aban, naagil : « Abugeolal Lasar umu n'gámori ; bare ban ijow ík'íliol. » ¹² Ulagoraaw n'guogol : « Ataw, íni me gámori naam ni go, þan ahoy. » ¹³ Ban Yésu mala eçet Lasar nalob mee ; bare bugo n'gaþinoril nalob mee mata Lasar nayaboyabor. ¹⁴ Ñer Yésu nalobil ávasul aah : « Lasar naçele. ¹⁵ Ban nísumaete mala min ilelen to me, mamu wajae me ebaj þan ukán min jíinen n'íne. Ujaal utogaol bo. » ¹⁶ Ñer Toma, o guvoge me may "Máuba", naah gupalol ulagora : « Wolal may ujaal bi bo, min mb'uçelal manur ni o ! »

Yésu asene me buroj babu

¹⁷ No Yésu açih me, naun gaa búoh Lasar nafogi baje ñer gunah gubbagir. ¹⁸ Ban Betani éraliut ni Yérusalem, butum simetar súuli sífaji (3 000). ¹⁹ Esúif gammeje gujoulojow gúkail eloden Maruta ni Mari mala eçet álinil. ²⁰ No Maruta aun me búoh Yésu naloñulo, najow ban guemor ; bare Mari, o, nanamo ró ni yañ yay. ²¹ No Maruta aemor me ni Yésu, naagol : « Ataw, únien to me, álinom mat'açelen. ²² Ban hani maer yauye niffase búoh wáfowaf wo núcine, Aláemit þan aseni wo. » ²³ Yésu naagol : « Alíni þan ailo ni gaçet me. » ²⁴ Naagol : « Niffase búoh

pañ ailo funah fúsola ni gailo gagu gaa gaçet me.

» ²⁵ Yésu naagol : « Injé iilene me gaçet me, ínje iomme buronj babu. An áinen me n'íanje, hani naçele, þan aronj. ²⁶ Ban ánoan aroñe, mbibán náinen n'íanje, mát'amus açet. Núinene dáuru ? » ²⁷ Naagol : « Ey, Ataw, nínene búoh aw uomme Kirista ahu, Añol Aláemit, aat me ájoul ni mof. »

²⁸ No Maruta alob me gurim gaugu aban, nakay açih navoh atiol Mari min abbuen aagol : « Ataw umu dáre, aw narorené. » ²⁹ No Mari aun me gurim gaugu, naiło ni majase ajow mbaa Yésu. ³⁰ (Toker Yésu m'banonerulat n'ésuh yay, bare o báronjerul tiñ talu to Maruta aemor me ni o.) ³¹ Esúif yay gaamen dó me ni yanj yay manur ni Mari bi elodenol n'gujugol ailo ni majase aban náþur ; ñer n'gulagenol, mata n'gapinoril ban ajow bi ni fuyah fafu ake bo ukonj.

³² No Mari açih me to Yésu aamme ak'ajugol, nalo to n'guolol aban naagol : « Ataw, ínien me tale nuomene, álinom mat'açelen. » ³³ No Yésu ajuh me Mari akonj, ban þop Esúif yay galagenulol me ubugi n'ukonj may, ni mujogol náar iki biinumol búguo. ³⁴ Naagil : « Tay jufogol ? » N'guogol : « Ataw, újoul ban þan ujuh. » ³⁵ Yésu gúçilol n'gutey mufu. ³⁶ Ñer n'guoh : « Aþaa juluj min amanjol me re me ! » ³⁷ Guce ni bugo n'guoh : « Açila akan me ápima najuh, ájuenut may akan Lasar jamb'açet ? »

³⁸ Ñer biinum Yésu m'bubbañ búguo o n'elof fuyah fafu. Fuyah fafu kakan gauñ go gúbakene fuval gutoj gánonum go. ³⁹ Ñer Yésu naah : «

Júþuren fuval fafu. » Maruta, álin acket me, naagol : « Ataw, jama funagol fubarigen, umu auçete mee. » ⁴⁰ Bare Yésu naagol : « Let niegiseh íni núnene þan ujuh bájalo Aláemit ? » ⁴¹ Ñer n'gúpuren fuval fafu. Yésu náarul gúcílol fatiya naah : « Payom, ínje umu n'esalení mala min úttunom me. ⁴² Injé fanjaom niffase búoh nánonan núh'úttunomtun ; ujuh me nilob maa, mala fítiman bugan bugagu gailo maa tale, tima n'gúinen búoh maagen aw uboñulom. » ⁴³ No nalob me gurim gaugu aban, naah fatiya : « Lasar, úpurul dáuru ! » ⁴⁴ Ñer áine ahu açelen me náþurul, guolol ni guñenol min gubboñeni útar, gábil n'gufut buulol. Yésu naagil : « Jijalol, mbiban n'jihalol najow. »

Egum firim yay bi emuh Yésu

(Mácie 26.1-5 ; Maruk 14.1-2 ; Lík 22.1-2)

⁴⁵ Gammene n'Esúif yay gakelo me n'ende Mari, no gujuh me wo Yésu akan me, n'gúinen ni o. ⁴⁶ Bare guce ni bugo n'gujow iki gutoh Epárisie yay min gugitenil wo nakan me. ⁴⁷ Ñer ufan uteñenaaw ni Epárisie yay n'guvoh fujoj ufan waw fámah fafu, guban n'guoh : « Bu nuñumale ekan ? Aíne ahumu nakane waf wammenje wajureruti. ⁴⁸ Uhalaol me nakan, bugan bugagu þe þan gúinen ni o, ban bugaa Rom þan gúkail guhajen tiñolal tanab me ni þop buganolal. »

⁴⁹ Ace ni bugo, gajaol Kayafa, aamen me gan-nay gaugu afan uteñenaaw þe, naagil : « Buru hum jilet n'étaollo ! ⁵⁰ Jujugut búoh fañe jáari an anur acket mala ésuh yay balama ésuh yay

þe ebao. » ⁵¹ Nalobe mee, let waf wo naþinore fuhool, bare nemme gannay gaugu a ila aamen me afan utejenaaw, yo e il me Aláemit nasenol biinum baubu bal eoh Y su naate a et mala Es if yay, ⁵² ban let mala Es if yay bareil, bare naate a et may min gu ol Aláemit þe gvisor me guomunor g ni buganur. ⁵³ K birin  funah faufu, n'gujoh faa jamuh Y su. ⁵⁴  er Y su nahat ejow  anno ca ni bugan bugagu ; n pur to ajow mbaa mof mice malofe gafit gagu g mah gagu, n' suh ece gajow yo Efuraim, ak'anamo bo o ni ulagorol.

⁵⁵ Paak yay yal Es if yay elofulo ; ban bugan gamme  g pullo ni s uh sasu  e n'g jaali mbaa Yérusalem balama Paak bi eke e os sinilil. ⁵⁶  er n'gunamo e es Y su ni g vi-Aláemit gagu nihi bugagu guoh gupalil : « Bu ji inore ? Mati  iaj  kail emat gaggan ge ? » ⁵⁷ Toker ufan utejenaaw ni E arisie yay bugo basener g bo  gaa b oh an affas me bay Y su am, nagiten min mbi gujogol.

12

*Mari n yu m cir matijoe ni guot Y su
(M cie 26.6-13 ; Maruk 14.3-9)*

¹ Gunah futoh ni fanur balama Paak, Y su n joul bi Betani,  uh Lasar o nailen me ni ga et me. ² No na ih me, n'g silol ; Maruta aamen n'ecokor bugan bugagu, ban Lasar bugo guomen me n'eti or ni Y su. ³ Mari, o, na ar jibara jaa m cir m utut matijoe m sumut funnom  yu ni guot Y su, aban na ar walol n ti go ; gati  m cir mamu n'guram yan yay  ooyo.

⁴ Ace n'ulagora Yésu, gajaol Yudas Isikariot ajae me ennomenol, naah ñer : ⁵ « Wa uçile unnomenal mícir maumu síralam sammeñe* usenal galeh me ? » ⁶ Nalob mee, let gaa búoh ter eniol erundum galeh me, bare min aamme áku. Açila náh'átuh jiet jaju jolil dó gukane me síralamil, ban nah'anjar waam dó me. ⁷ Bare Yésu naagol : « Uhalol ! Nakan mee bi funah fafu faa gafogom. ⁸ Galeh me, bugo, þan jibajil nánoran ni buru, bare ínje jilelom n'ebaj nánoran. »

Egum fírim yay bi emuh Lasar

⁹ Fítiman fal Esúif ni fuun búoh Yésu umu Betani. Ñer n'gujow bi bo, let mala Yésu bare, bare þop bi ejuh Lasar o nailen me ni gaçet me. ¹⁰ Ñer ufan utenenaaw n'gujoh bi may jamuh Lasar, ¹¹ mata açila açil me min Esúif gammeñe gúhatuloil min gúinen ni Yésu.

Yésu o n'enogen Yérusalem

(Mácie 21.1-11 ; Maruk 11.1-11 ; Lík 19.28-40)

¹² Tihalen fo, fítiman fafu fakelo me emat gaggan gagu gaa Paak ni fuun búoh Yésu umu n'éjoul mbaa Yérusalem ; ¹³ ñer bugala fo n'guñar ubes wal úit min gúpurul guemor ni o n'enjan ró guoh : «

Hosanna !

Aláemit ásonien an ahu ájaeul me ni gajaol,

* **12:5** 12.5 Ni gugerekay guoge sifaraku sikeme sífaji ; efaraku yaa no, yo epilo me bacam an baroker funah fanur.

ásonien ávi ahu ala Israel[†] ! »

¹⁴ Ñer Yésu natoh to jusum ; narembor ni jo, ti hiçî me :

¹⁵ « Buru bugaa Yérusalem, jambi júholi !

Juluj, áviul umu ájaeul mee

min anamoe ni jusum[‡]. »

¹⁶ Bítinar þan, ulagorol gujogut dáuru ; bare búsol, no Yésu ailo me ni gaçet me áni ni gasalol, no ñer guosen me búoh waf wauwu uhiçihîc uya ni o, bi ni eyab yay ró yo guyabol me.

¹⁷ Bugan bugagu gaamen me ni Yésu no navogulo me Lasar áþunnul ni fuyahfafu min ailenol ni gaçet me, n'gunamo egiten wo gujuh me. ¹⁸ Gammenje, nemme guune búoh Yésu nakakan waf wauwu wajureruti mee, n'gújoul guemor ni o. ¹⁹ Ñer Epárisie yay nihi guogoro : « Jujuge búoh újuutal to wáfowaf. Juluj min ésuh yay þe gukae mee mbal açila. »

Yésu o n'elob mala eçelol

²⁰ Ni bugan bugagu gajoulo me gúkail esal Aláemit ni gaggan gagu, bajen dó bugan guman galet Esúif. ²¹ N'gújoul gutoh Fílip ala Betusaida yaa Gálile min guogol : « Afanóli, Yésu jimañene bujuh. » ²² Fílip najow ak'alob yo Andere, min gujaor iki gulob yo Yésu. ²³ Ñer Yésu naagil : « Tinah talu tiçilo no Añol Arafuhow áari me asali. ²⁴ Maagen, ínje ilobul yo : Gaugit gulout

[†] **12:13** 12.13 ávi ahu ala Israel : Aláemit naþie nagiten ávi ahu David búoh ace ni gabulakenol þan áni ávi Israel (2 Samiel 7.11-13). Aví ahumu ni Kirista, an anur om. Yésu aamme ávi ahumu o guomen me n'enah. Gurim gagu go bugan bugagu guunen me tale ni Ufón 118.25-26 gúþullo. [‡] **12:15** 12.15 Juluj Sakari 9.9

me n'ettam ban ni guçet, þan gúni to nevongo. Bare guçet me, þan guogol[§]. ²⁵ An ahoten me ni buroñol ni mof maume, þan ábbur bo. Bare an alejehen me bola, þan abaj buroñ babu bábaerit me. ²⁶ Iní me an amanje éni arokaom, mb'alagenom, ban to nijae me éni, arokaom þop þan áni to. Ban an áni me arokaom, Payom þan ajogol guñen gúuba.

²⁷ Maer to niom maa, biinumom búguoe. Pan þiañ ioh : “Payom, upagenom ni wajae me ebajom” ? Bare hum silam sausu mala so nijoulo maa bi eteb so, ban tinah so tiçige. ²⁸ Payom, ugiten ñer bájaloi ! »

Ñer firim ni fúpurul n'émit fuoh : « Nigitenen bo, ban þan ibbañ igiten bo. » ²⁹ Ñer guce ni fítiman fafu fautteneol me n'guoh : « Dáuru fuparanu fiele. » Bugagu n'guoh : « Amalaka alobe ni o. » ³⁰ Bare Yésu naah : « Firim faufu fauni mee, let múmbam fuunumi, bare molul. ³¹ Maer bataliñ babu baa mof biçige, ban Seytane aamme afan ahu ala mof þan ápunni abeni tíyañ. ³² Ban ínje, no gujaeom me eteben mbaa fatiya, þan íñagul bugan bugagu þe bi n'ínje. » ³³ Ni gurim gaugu go nalob maa, namanje egiten bu najaе me eçet nogor.

³⁴ Fítiman fafu ni fuogol : « Juune ni Bahiêr gúboñ gagu gaa búoh Kirista ahu þan áni to bi nánonan. Ñer bu núogum me : Añol Arafuhow náarie atebeni mbaa fatiya ? Ay aamme Añol Arafuhow ahumu ? » ³⁵ Yésu naagil : « Gajanä gagu guroñ þan ni buru jatiito. Jiaken n'jujow

§ **12:24** 12.24 eogol : dóemme ebuñ mitiñ mammemmenj.

no guroŋ me p̄an ni buru, balama emoč yay etobenul, mata ajaa n'emoč nd'affas mbaa bay naam n'ejow. ³⁶ Nemme juroŋ n'ebaj gajanja gagu, jíinen ni go, tima n'jíni bugan bugaa gajanja. »

Gáinenut gagu gal Esúif yay

No Yésu alob me firim faufu aban, nakay ak'akop̄ áraliil. ³⁷ Hani min akan me bújoŋor Esúif yay waf wammerje wajureruti, bare bae gúinenut ni o, ³⁸ mamu min mbi firim fafu fo aboñer ahu Esai alob me fukano faah me : « Atúla, ay áinene wo wóli julob me ?

Ay nugitene sembei* ? »

³⁹ Gújuenut gúinen. Wa uçile ? Esai faŋaoł nalobe may mala gáinenutil no naah me :

⁴⁰ « Aláemit nápimene gúçilil,
nakane uinumil n'uak ;
mamu, jambi gúçilil gujuh,
jambi uinumil ujoh.

Dó p̄e jambi gúbahoul mbal ínje
min isenil gahoy†. »

⁴¹ Min Esai alob maa, mala Yésu nalobe mee, o nájugali me bájalo babu bola.

⁴² Ni baj til gammeŋe n'ufan Esúif yay gúinen ni Yésu ; bare mala gáholi Epárisie yay, gugitenut yo gúvasul jambi gúpunnil ni yaŋ yay yaa galaw, ⁴³ mata gufanę eruhen eyab gasal gagu gaa bugan bugagu faŋ gal Aláemit.

⁴⁴ Yésu naah fatiya : « An áinen me n'ínje, let n'ínje bareom náinene, bare p̄op ni An ahu

* **12:38** 12.38 Juluj Esai 53.1 † **12:40** 12.40 Juluj Esai 6.9-10

aboñulom me. ⁴⁵ An ajugom me, aboñulom me ƿop najuge. ⁴⁶ Injé aamme gajaña gagu nijoulojow ni mof min mbi ánoan áinen me n'íne jamb'abbañ áni n'emoç. ⁴⁷ An aun me gurimom, mbiban akanut wo gulob me, let ínje mb'italinjol, mata ijoulat bi etalinj mof mamu, bare til bi eþagen mo. ⁴⁸ An alalom me ban naceñ eyab gurimom, an ahumu nabaje wajae me etalinjol : gurim gagu go nilob me, guçila mbi gutalinjol me funah fúsola. ⁴⁹ Gurim gagu go nilobe me gujoumulat n'íne, bare Paaya fañaol aboñulom me nagitenomgiten wo niot me ilob, ni ƿop bu niot me ilob wo. ⁵⁰ Ban niffase búoh waf waw wo naboñom me elob, wo úñareul me buroñ babu bábaerit me. Yo eçil me, wo nilobe me, nilobewolob ti Paaya alobom wo me. »

13

Yésu o n'epos guot ulagorol

¹ Balama gaggan gagu gaa Paak gunogen, Yésu naffase búoh tinagol tal épur ni mof me min abbañ mbaa Paaya tiçiloçih. Ti naþi me nábboli ulagorol bugo najae me ehat ni mof, mo may nábboliil mee maagen mamu bi funagol fúsola babe ni mof.

² Yésu ni ulagorol n'gúni ni fitiñ gájimel ; toker Seytane o bakaner aban ni biinum Yudas, añol Simon Isikariot, gaa búoh açila mb'annomenol me. ³ Yésu naffas búoh Paaya nahahat waf waw ƿe ni guñenol, naffas ƿop búoh n'Aláemit náþullo, ban umu n'ebbañ bi ni o. ⁴ Ñer nailo to guomme ni fitiñ fafu, náþuren gájuool, aban

nañar gábil ajoñ. ⁵ Mbiban nañar mal áulen ni gatew aban nanamo epos guot ulagorol ni éti go nímoro ni gábil gagu go nañoñ me.

⁶ No naçih me ni Simon Pier, Simon Pier naagol : « Ataw, aw ujae me epos guolom ? » ⁷ Yésu naagol : « Wo nikane maa, újuut ujoh wo maer, bare búsol þan ujoh wo. » ⁸ Simon Pier naagol : « Múk ! Mat'úmus uþosom guot ! » Naagol : « Iþosut me guoli, mat'ubbañ úni an úmbam. » ⁹ Ñer Simon Pier naagol : « Ataw, mati ní ñer guolom reor dó, bare may mb'uþos bi ni guñenom ni fuhood ró. » ¹⁰ Naagol : « An auwoe aban asoholaut gaþoso atajen íni let epos guolol, mata nakukur múmeol. Ban buru jukukur, bare let buru þooul. » ¹¹ (Maagen mamu, naffasene ay ajaol me ennomen ; yo eçil me naah let bugo þe gukure.)

¹² No Yésu aposil me guot aban, nabbañ akano gájuool, mbiban nanamo to guomme ni fitiñ naagil : « Wo nikanul maa, jujoh wo ? ¹³ Nihi juvogom ñace "Afanóli", ñaÑu n'juvogom "Ataóli", ban maagen, julobe jon, mata açila nem. ¹⁴ Jujuh me ínje aamme Afanul ni Ataul, niþos guolul, min ñer mbi buru may juþosor guot : bugan-ó-bugan n'guþos guot gupalil. ¹⁵ Nikanyokan jujuh min mbi buru may jikanor ti ínje ikanul me. ¹⁶ Maagen, ínje ilobul yo : aroka nd'afan afanol, ti may aboñer nd'afan me gájalo an ahu aboñulol me. ¹⁷ Nemme maer jiffase waf wauwu, gásumay þan gúni ni buru íni me jikane mamu.

¹⁸ Nilob maa let bi ni buru þe. Niffasul buru þe bugo niçob me, bare Bahiçer babu

buote bukano baah me : "An ahu atiñore mee ganaâ̄ gagu n'índe, naiyulo bi n'índe*." ¹⁹ Illobul yo maer balama ukano, mamu, no ujae me ekano, n'jíinen búoh maagen mamu índe om. ²⁰ Maagen, índe illobul yo : ánoan ayab me an o índe iboñe, índe fañaom nayabe, ban an ayabom me, aboñulom me nayabe. »

*Yésu o n'elob mala Yudas ajae me ennomenol
(Mácie 26.20-25 ; Maruk 14.17-21 ; Lík 22.21-23)*

²¹ No Yésu alob me gurim gaugu aban, biinumol m'búguo. Naagil ñanno ca : « Maagen, índe illobul yo : ace ni buru þan annomenom. » ²² Ñer ulagoraaw nihi gulujor, ban n'gurorenoro ay ni bugo nalobe mee mola. ²³ Ace n'ulagorol, ahu o Yésu ábboli me nár, umuen to nalofe Yésu to guomme ni fitiñ fafu. ²⁴ Simoñ Pier nábilol gañen min mb'aroren Yésu ay nalobe mee mola. ²⁵ Ñer alagora ahu náñio mbaa Yésu min aagol : « Ataw, ay nulobe mee mola ? » ²⁶ Yésu naagol : « An ahu o nijae me esen jipirih jauje jo nijae maa ebboj. » Nabboj jo asen Yudas añol Simoñ Isikariot. ²⁷ No Yudas atiñ jo me, Seytane nanonol. Yésu naagol : « Wo nuot me ukán, usommen n'ekan wo. » ²⁸ Ban ánoan ni gaamen to me ni fitiñ ajogut waçil me nalob gurim gaugu. ²⁹ Nemme Yudas o nah'aogen jiet jaju jaa síralam sasu, guce ni bugo guþinore búoh Yésu naagolseh ánnomul wo gusohola me bi ni gaggan gagu, ter asen galeh me waf. ³⁰ Ban

* **13:18** 13.18 Juluj Ufóñ 41.10

Yudas o min atiñe jiþirih jaju aban, náþur to baenah ; toker min tinah tujone.

Gáboñ gagu gavugul gagu

³¹ No Yudas áþollo me, Yésu naah : « Maer ñer gasal Añol Arafuhow þan guranj, ban may bájalo Aláemit þan bujugi manur ni o. ³² [Iní me bájalo Aláemit ban bujugi manur ni o,]† bal Añol Arafuhow þan may buranj, ban mati þio min buranj. ³³ Gúñum, ínje þan umu to ni buru, bare ñumut eþio. Pan jiliþom ; bare ti nilob yo me bugagu, ban may ilobul yo maer : bo nijae me, buru jújuut jujow bi bo. ³⁴ Gáboñ gavugul niseneul maa : júbbolior ! Ti ínje íbboliul me, buru may júbbolior. ³⁵ Júbbolior me joon, bugan bugagu þe þan gujuh búoh buru ulagorom jom. »

Yésu naah Simoñ Pier þan ajundenol (Mácie 26.31-35 ; Maruk 14.27-31 ; Lík 22.31-34)

³⁶ Ñer Simoñ Pier naagol : « Ataw, bay nujae bo ? » Yésu naagol : « Bo nijae me, maer þan újuut ulagenom bi bo ; bare búsol, þan ulanulom. » ³⁷ Pier naagol : « Afanom, wa ucile mat’íju ilani maer ? Pan isen buroñom míya. » ³⁸ Bare Yésu naagol : « Nuoge þan usen buroñi mümbam ? Maagen, ínje ilobi yo : balama gáin guoh, þan uoh ñono ñáfaji uffasutom. »

† **13:32** 13.32 Ni bahiçer bammeñe bítiar, gurim gauge gúlero.

14

Yésu o aamme bulago babu bájaenumé me bi ni Paaya

¹ Yésu nabbañ aah ulagorol : « Jambi júholi. Jíinen n'Aláemit, ban ƿop jíinen n'ínje. ² Guton gagu gummenje dó ni yan Payom ; kanenut mo me, mat'iogul ban ijow iki icokorul tiñ to jijae me erobo. ³ Ike me icokorul furobofafu iban, þan íbbañul, ban þan injarorul min mbi to ínje iomme, buru may n'jíni to. ⁴ Ban to nijae me, jiffase bulago babu bajow me bi to. »

⁵ Toma naagol : « Ataw, jiffasut hani bay nujae bo. Ñer bu jújue jiffas bulago babu ? » ⁶ Yésu naagol : « Injé iomme bulago babu, maagen mamu ni buron babu. An ájuut ajow bi ni Paaya o m'bájoumut n'ínje. ⁷ Jiffasom me, þan jiffas ƿop Payom. Ban ñer maer jiffasol ban jujugol. »

⁸ Fílip naagol : « Ataw, ugitenóli Paaya min piloóli. » ⁹ Yésu naagol : « Pioe fan no ínje iom ni buru, ñer aw Fílip uffaserutom ? An ajugom me, o Paaya najuh mee. Bu kane ñer nuogom igitenul Paaya ? ¹⁰ Uínenut búoh ínje umu ni Paaya, ban Paaya umu n'ínje ? Gurim gagu go nilobeul me gujoumulat n'ínje, bare ni Paaya ; açila aamme n'ínje o aam n'ekan burokol. ¹¹ Jíinenom ínje baager ínje umu ni Paaya ban Paaya umu n'ínje. Iní jíinenut gurimom, jíinenom ñer mala waf wauwu wo nikane mee.

¹² Maagen, ínje ilobul yo : an áinen me n'ínje þan akan ƿop waf waw wo nikane me. Pan akan may wafanje gájalo, mata ban ijow bi ni Paaya.

13 Ñer wáfowaf wo jijae écin ni gajaom, þan ikan wo, min mbi bájalo Paaya buraj ni búkanum bal Añolol. **14** Injé ilobul yo, wáfowaf wo jícine ni gajaom, þan ikan wo. »

Yésu o n'elob mala éboñul yay yaa Biinum Banabe

15 « Iní júbboliom, þan júttun gurim gagu go nilobeul me. **16** Pan ícin Paaya min asenul an ace ajoulul me eramben, ban þan áni to manur ni buru bi nánonan. **17** O aamme Biinum babu baa maagen. Bugaa mof gújuut guyabol : gujugutol, ban þop guffasutol. Bare buru jiffasol mata umu n'etulul, ban þan áni ni ánoan ni buru bi nánonan. **18** Mat'ihalul nevonul ti úsugaten ; þan íbbañul bi ni buru. **19** Mati þio min bugaa mof mati gubbañ gujugom ; bare buru þan jibbañ jujugom mata ínje umu m'buron, ban buru þan juroñ þop. **20** Funah faufu þan jiffas me búoh ínje ni Payom nem, ban may buru n'ínje jom ti ínje iomme ni buru. **21** An abaj me gurimom ni biinumol ban nákanum go, an ahumu ábboliom me. Payom þan ábboli an ahu ábboliom me ; ínje fañaom þan íbbooliol ban þan ikanol min affasom. »

22 Ñer Yudas (ábulo me ni Yudas Isikariot) naagol : « Ataw, wa uçile numaj ukanolí n'jiffasi, min uhabo bugagu þe ? » **23** Yésu naagol : « An ábboliom me þan ákanum gurimom. An ahumu Payom þan ábboliol ; ínje ni Payom þan jújoul bi ni o, ban þan jíni ni o. **24** An ábboliutom me, mát'ákanum gurimom. Ban wo juunom me ilob, let n'ínje ujoumulo, bare ni Payom aboñulom me.

²⁵ Dáuru þe nilobulyolob ínje þan baroñer ni buru. ²⁶ Arambena ahu, aamme Biinum Banabe o Paaya ajae me eboñulul ni gajaom, o þan aligenul waf waw þe, ban þan aosenul þeeþe wo nilobeul me.

²⁷ Nihalul ni gásunay, nisenul gásunay gagu gúmbam. Gúmbam gunnamut ni gagu go bugaa mof gusene me. Jambi uinumul úguo, jambi júgogor ! ²⁸ Juunom min iogul me ínje umu n'ejow ban þan íbbañul bi ni buru. Kan me júbboliomboli, juote jísangor min iomme n'ejow bi ni Paaya, mata Payom nafañom fúf. ²⁹ Illobul yo maer balama waf wauwu uçigul, min mbi no ujae me eçigul n'jíinen n'ínje. ³⁰ Mat'ibbañ ilob ñammerje ni buru, mata Seytane aamme afan ahu ala mof umu n'éjoul bi ekan burokol. Abajut sembe sánosan n'ínje, ³¹ bare wajae me ebaj, þan ubaj min mbi bugaa mof guffas búoh níbbolibboli Paaya, ban nikaneñan ti nalobom yo me. Jiilo, úþural tale. »

15

Yésu aamme bíbiñu babu baa maagen

¹ Yésu nabbañ aah : « Injé iomme bíbiñu babu baa maagen, ban Payom o aamme acokora bo. ² Gaan gánogan gabugut me mitiñ, ban ni gúlan n'ínje, þan amul go. Bare gagu gabuh me mitiñ, þan áfosul go, mamu þan gufañ ebuh. ³ Gurim gagu go nilobul me gúfosulul guban. ⁴ Jíni n'ínje ti ínje iomme ni buru. Ti gaan gújuut me gubuh mitiñ jala go go m'baholut ni bíbiñu

babu, mamu may buru mati júju me jubuh mitiñ
buru m'baholut n'ínje.

⁵ Injé iomme bíbiñu babu, buru uan waw.
An ahot me n'ínje ti ínje iholol me, þan abuh
mitiñ mammemmenj. Let me ínje, mati júju
jikan wáfowaf. ⁶ An aholut me n'ínje, þan
abeni tíyañ ti gaan min ahay bo ; mbiban þan
gumuruh uan wauwu gubelen ni sambun, min
usa. ⁷ Jíni me n'ínje ban gurimom n'guçin ni
buru, jilaw wánowan wo jimañ me, ban þan
jiyab wo. ⁸ Jubuh me mitiñ mammemmenj, þan
giten búoh ulagorom jom ; no ñer bájalo Payom
þan buran me bújoñor bugan bugagu þe.

⁹ Ti Paaya ábboliom me, mo may ínje íbboliul
me. Juron ni gábboli gúmbam ! ¹⁰ Jíkanum me
gurimom jon, þan juron ni gábboli gúmbam, ti
may ínje íkanum me gurim Payom, min iroñ ni
gábboli gola. ¹¹ Nilobul mee min mbi ésumayom
éni ni buru, mamu yolul néjalo ek'étjen.

¹² Gáboñ gagu gúmbam uge : Júbbolior ti ínje
íbboliul me. ¹³ An ájuut abaj gábboli gace gújalo
iki gufañ esen buroñol bi ni gubugeol. ¹⁴ Jikan
me wo nilobe me, dó þan giten me búoh buru
gubugeom. ¹⁵ Mat'ibbañ ijogul umigel ; amigel
nd'affas wo afanol akane me. Bare nijoguljoh til
ubugeom, mala min nih'igitenul me wo niffasulo
me þe ni Payom. ¹⁶ Let buru juçobom, bare
til ínje içobe buru. Niboñul jujow ban n'jubuh
mitiñ majae eþio. Mamu, wánowan wo jijae
me elaw Paaya ni gajow gúmbam, nasenul wo.
¹⁷ Wo ñer nibaj me ilobul, uwe : Mbi júbbolior !
»

Mof mamu ƿan mulat ulagora Yésu

¹⁸ « Iní me bugaa mof gulalullat, jiffas búoh ínje gumundum me gulat. ¹⁹ Jínien me búsolil, ƿan gumaŋenul, mata ƿan jínien ñer bugolil. Bare nemme ničobululēob dó íþunnul, jibbañut jíni bugolil ; dáuru dičil me n'gulalul.

²⁰ Juosen wo nilobul me : aroka nd'afan afanol. Gúlatienom me, buru ƿop ƿan gúlatienul ; mb'íni me gúkanume firimom, ƿan ƿop gúkanum folul. ²¹ Dáuru ƿe, ƿan gukanul waf wauwu múmbam, mata guffasut An ahu aboñulom me. ²² Iníen me ijaenulat ik'ilob ni bugo, mati gubajen gatil. Bare maer bajut waf wo mb'usenil bakonj mala gatilil. ²³ An alalom me, Payom ƿop nalale. ²⁴ Iníen me ikanenut n'etulil waf wo an ace ámusut akan, mati gubajen gatil. Bare maer gujuh wo, guban n'gulalóli ínje ni Payom. ²⁵ Bare dáuru ƿe dibabaj min mbi firim fafu fahiči me dó ni gúboñil fukano faah me : "Gulalomlat m'babajut bakonj*."

²⁶ Arambena ahu aamme ni Paaya o nijaeul me éboñul ƿan ájoul. O ƿan agitenul me múmbam, ačila aamme Biinum babu baa maagen baa Paaya. ²⁷ Ban buru ƿop ƿan jigiten múmbam, mata buru ubugi tiñ tanur n'ínje kábirinj m'buju babu. »

16

¹ « Injé ilobul maa jambi jibelen gáinen gagu golul. ² Pan nihi guhamul ni saŋ sasu saa galaw,

* ^{15:25} 15.25 Juluj Ufóñ 35.19 ; 69.5

ban tinah tice þan tiçigul no ánoan ajae me emuh ace ni buru þan aþinor me búoh nakanmokan bi eramben Aláemit. ³ Gaffasutil Paaya ni ínje go þan guçilil n'gukan mo. ⁴ Nilobulyolob min mbi júju juosen tinah tautu to baçigerul búoh nilobenenul yo. Ilobutul yo m'buju babu, mata ínje umuen to ni buru. »

Burok babu baa Biinum Banabe

⁵ « Maer ban ibbañ bi ni Payom aboñulom me. Nilobeul mee an ni buru alelom n'eroren bay nijae bo. ⁶ Min ilobul me maumu, yo eçil me n'júgogor fañ. ⁷ Nilobullob maagen : Wáriari bi ni buru min iom maa n'ekay ; mata íni me ikait, Arambena ahumát'ájoul bi ni buru, bare ikay me, þan iboñulul o. ⁸ No najae me éjoul, þan agiten bugan bugagu ñanno ca waamme gatil, waamme maçole ni waamme bataliñ :

⁹ Gatil gagu, go guomme min gúinenut me n'ínje ; ¹⁰ maçole mamu, mo muomme min iomme n'ejow mbaa Paaya, ban mati jibbañ jujugom ; ¹¹ bataliñ babu, bo buomme min Seytane, aamme afan ahu ala mof, ataliñi me aban.

¹² Nibaje waf wammañe bi etajen ilobul, bare uinumul mati úju uteb wo. ¹³ Bare no Biinum babu baa maagen bujae me éjoul biçila fañabo, þan bújaenumul ni maagen mamu þe. Gurimol ndi gújoumul n'açila fanjaol, bare þan alob wo naun me þe, ban þan agiten þop wajae me ebaj. ¹⁴ Açila þan agiten me bájaloom, min ajae me eyab waamme n'ínje aban nagitenul wo. ¹⁵ Wo Paaya aogen me þe, úmbam. Yo eçil me nioh

Biinum babu ƿan buyab waamme n'íne buben m'bigenul wo. »

Gágogor gagu ƿan gúbaho ésumay

¹⁶ « Mati ƿio min mati jibbañ jujugom ; bare þúrto me, mati ƿop ƿio min jibbañ jujugom. » ¹⁷ Guce n'ulagorol n'guogoro : « Wa ƿian namaŋolal elob naage me : "Mati ƿio min mati jibbañ jujugom ; þúrto me, mati ƿio n'jujugom," mbiban mul : "Ban ikay mbaa Paaya" ? ¹⁸ "Mati ƿio" yay yo nalob me, dóemme wa ? Uffasutal hani jatiito wa namaŋe elob ! »

¹⁹ Ñer Yésu, nemme naffase búoh gumajene fan erorenol, naagil : « Buru ubugi n'erorenor mala min ilob mee ioh : "Mati ƿio min mati jibbañ jujugom, ban þúrto me, mati ƿop ƿio min jibbañ jujugom." ²⁰ Maagen, ínje ilobul yo : ƿan jukon n'jičagor, bare bugan bugagu bugaa mof me bugo ƿan gúsumaet ; ey, ƿan júgogor, bare gágogorul ƿan gúbaho ésumay. ²¹ Anaare ajow me bi gapegor, nd'ajabben mata tinagol taa sílam tičiločih. Bare abuh me añolol aban, mat'abbañ aosen buyoh babu bo nayoh me, mala ésumay yay yo nabaj me n'ebuh añil ahumu. ²² Buru may maer jijabbenut. Bare ƿan íbbañul mbaa buru ; no ñer uinumul ƿan ummej me ésumay, ban ésumay yauyu ánoanmát'áju áþuren yo ni buru. ²³ No funah faufu fujae me ečigul, mati jibbañ ñer jurorenom suroren sice. Maagen, ínje ilobul yo : wáfowaf wo jijae me écin Paaya ni gajow gúmbam, ƿan asenul wo. ²⁴ Bi ƿan maer bajut waf wo jícine

ni gajow gúmbam. Jícin, ban þan jiyab, mamu ésumayul néju érir. »

²⁵ « Unógor niñare min ilobul dáuru þee. Tinah talu utu n'eçigul no mat'ibbañ me injar únogor nilob ni buru, bare til þan nih'ilobul ívasul mala Paaya. ²⁶ Funah faufu, þan jícin ni gajaom. Iogutul me ínje mbi nih'ilaw Paaya molul. ²⁷ Açila Paaya fanyaol namañulmanj, mata buru jimanommanj ban jíineyinen búoh ínje n'açila níþullo. ²⁸ Ni Paaya níþullo ijoul bi ni mof ; maer, ban íþur ni mo ibbañ bi ni Paaya. »

²⁹ Ñer ulagorol n'guogol : « Maer aw umu alobe mee ñanno ca, bajut uce wo nulobe ni únogor. ³⁰ Maer ñer wóli jiffas me búoh aw nuffase waf waw þe bi ni wo bugan bugagu gumañe me eroreni ró. Yo eçil me wóli jíinene búoh aw n'Aláemit níþullo. »

³¹ Ñer Yésu naagil : « Juoge maer jíinene ? ³² Yoo, tinah talu utu n'eçigul, ban tiçiguloçih tiban, no buru jijae me evisor ánoan galambol min jujudenom ; bare iñumut éni nevonom, mata Paaya umu n'ínje. ³³ Nilobul mee min mbi gajogorul n'ínje guñallul gásunay. Pan jibaj sílam ni mof, bare jujoh liñ, ínje niheke mof mamu. »

17

Yésu o n'elaw bi n'ulagorol

¹ No Yésu aban me elob n'ulagorol, náarul gúcílol fatiya naah : « Payom, tinah talu tiçige. Ugiten bájalo Añoli, min mbi açila may agiten bíya. ² Nújiolji sembe sal éçibben ánoan, min

mb'áju asen bugan bugagu þe bugo nuhat me n'guñenol buronj bábaerit. ³ Buronj bábaerit, bo buomme effasi, aw aamme Aláemit anur ahu ala maagen, ni þop effas ínje Yésu Kirista o nuboñulo me. ⁴ Nigitene bájaloi babe ni mof mamu. Nibane burok babu bo nuboñom me ekan. ⁵ Ban maer, Payom, nemme n'ébbañul yay nem mbal aw, ubbañ usenom bájaloom bo nibajen me no niomen me n'aw balama mof mamu mútuli.

⁶ Nikane bugan bugagu bugo núpuren me jolil ni mof mamu uhat n'guñenom min guffasi. Búguiya guomene, uban núbahenil uhat n'guñenom, ban gúkanume firimi. ⁷ Maer guffase búoh, wo nusenom me þe, aw uçil wo, ⁸ mata nilobillob gurim gagu go nusenom me, n'gúttun go. Maagen mamu guffase búoh ínje ni aw níþullo, gúineyinen búoh aw uboñulom.

⁹ Mala bugo nilae maa ; ilaut bi ni bugaa mof, bare bi ni bugo nuhat me n'guñenom, mata búguiya bugom. ¹⁰ Maagen, waamme úmbam, úiya om, ti may waamme úiya, úmbam om. Ban bájaloom bujugijuh ni bugo. ¹¹ Mat'ibbañ íni ni mof, bare bugo þan gúni ni mof. Injé umu n'éjoul mbal aw. Aw Payom anab me, upoil ni sembe sasu saa gajai, gajow gaugu go nusenom me, min gajogor gubaj n'etulul aw ni bugo jíni an anur ti wola únia me an anur. ¹² No niomen me ni bugo, nipoilpoy ni sembe saa gajai go nusenom me. Nígadenilgaden ; hani an anur ni bugo allimut, íni let an ahu aat me allim, ti Bahícer babu banab me bulob yo me þio bo.

¹³ Maer þan íjoul mbal aw ; maumu

niom n'elob ínje þan barojer ni mof, min mbi búgumbam gubaj ésumayom n'gárira yo. ¹⁴ Nilobillob firimi, ban mof mamu ni mulalil, mata gulet bugan bugaa mof, ti ínje ilet me may an ala mof. ¹⁵ Ilauti min úþurenil ni mof, bare bi epoil jambi gulo ni guñen gal An ahu Aarat me*. ¹⁶ Gulet bugan bugaa mof, ti ínje ilet me may an ala mof. ¹⁷ Ukanil n'guffas maagen mamu min gúni bugan ganabe ; firimi fo fuomme maagen mamu. ¹⁸ Ti aw uboñulom me ni mof, mo may ínje iboñil me ni mof mamu. ¹⁹ Molil nisenoroi fumumom, min mb'ukanil n'guffas maagen mamu, mamu n'gúni bugan ganabe.

²⁰ Let bi ni bugo barebare nilae maa, bare bi may ni bugagu gajae me éinen n'índe mala gurimil. ²¹ Nilai min mbi gúni an anur. Ti aw Payom uomme n'índe, ban ínje may níni n'aw, bugo þop mbi gúni an anur ni wola. Mamu mof mamu þan mínen búoh aw uboñulom. ²² Bájalo babu bo nusenom me, nisenilbosen may min mbi gúni an anur, ti may wola uoma me an anur. ²³ Injé ni bugo nem, aw n'índe nom, min gúni maagen mamu an anur. Mamu, mof mamu þan muffas búoh aw uboñulom ban núbboliiboli ti núbboli me ínje.

²⁴ Payom, nimaje min bugan bugagu bugo nusenom me gúni to n'índe tánatan to nem, min mbi gúju gujuh bájalo babu búmbam bo nusenom me, mata nupie núbboliom balama mof mamu mútuli. ²⁵ Aw Payom açol me, mof mamu muffasuti, bare ínje niffasi, ban

* ^{17:15} 17.15 An ahu Aarat me : o aamme Seytane.

ubuge guffase búoh aw uboñulom. ²⁶ Nikanilkan n'guffas aw uomme ay, ban þan ikanil n'gufañ n'guffasi, min mbi gábboli gagu go núbboliom me góni ni bugo, ban ínje fañaom níni ni bugo.
»

18

Fujoh fafu faa Yésu

¹ No Yésu alob me gurim gaugu aban, najow n'ulagorol dó bi gag'galam gaa fíciçilen fafu faa Keduron, iki gunogen bo ni gafat gace gaamen bo. ² Yudas, ajaol me ennomen, naffasene tiñ tautu, mata Yésu ñammeje to náh'ábboli eomunor o ni ulagorol. ³ Ñer Yudas nañar gayoñ gal ekosombil ni upoya bugo ufan utenjenaaw ni Eþárisie yay guboñulo, min gujow mbaa bo n'utirul dó wasasa, sijanja ni wañ waa fitih. ⁴ Yésu affas me wajae me ebajol þe, nájoul ak'aemor ni bugo ban naagil : « Ay jiliþe ? » ⁵ N'guogol : « Yésu ala Nasaret. » Naagil : « Injé fañaom ume. » Yudas, annomeneol me, umuen to ni bugo naiye. ⁶ No Yésu aagil me : « Injé fañaom ume », bugo þe n'gubbañ búsol, ban n'gulo n'ettam. ⁷ Nabbañ arorenil : « Ay jiliþe ? » N'guogol : « Yésu ala Nasaret. » ⁸ Naagil : « Niegulseh ínje fañaom ume. Iní me maagen ínje jiñese, jihat ubuge n'gujow. » ⁹ (Mamu firim fafu fo nalob me ahalen ni fukano faah me : « Hani anur ni bugo nusenom me allimut*. ») ¹⁰ Ñer Simoñ Pier, abajen me gafoje, náñagul go ateh aroka ahu ala afan utenjenaaw ámah

* **18:9** 18.9 Juluj 6.39 ; 17.12

ahu aþirih gannu gárib ; aroka ahumu gajaol Malikus. ¹¹ No Yésu ajuh me dáuru, naah Simon Pier : « Ubbañen gafojei ni gafon go. Pan piañ ilit erem éremuma yay yaa sílam yo Paaya asenom me ? »

Yésu bújojor Hanas

¹² Ñer gayoñ ekosombil yay bi n'afanil dó ni upoyaaw bugal ufan Esúif yay n'gujoh Yésu n'guhogol. ¹³ Guban n'gumundum gúaenumol bi ni Hanas ; Hanas ahu açila aamme aol Kayafa, aamen me gannay gaugu afan ahu ámah ahu ala utejenaaaw. ¹⁴ Ban Kayafa ahumu açila ámus me aah Esúif yay : « Hoe an anur açet mala ésuhi yay pe[†]. »

Pier naceñ gaa búoh o an ala Yésu
(Mácie 26.69-75 ; Maruk 14.66-72 ; Lík 22.55-62)

¹⁵ Ñer Simon Pier ni apalol alagora ace nihi gúlagenuñ Yésu. Ban alagora ahumu, afan utejenaaaw ámah ahu naffasolfas ; yo eçile nanogen manur ni Yésu bi ñáraru fúlumet fafal afan utejenaaaw ámah ahumu. ¹⁶ Bare Pier nailo bo tíyañ alof gánonum gagu. Ñer alagora ahu o afan utejenaaaw ámah ahu affas me náþurul ákail alob n'aare ahu apoe me gánonum gagu, min ahat Pier nanogen. ¹⁷ Ñer aare ahu naah Pier : « Aw may ulet ace n'ulagoraaw bugal áine ahumu ? » Naagol : « Ilet ace ni bugo. »

¹⁸ Ni tinah tautu, urokaaw ni upoyaaw n'guomen to n'góamo ni sambun so gusaen to

† **18:14** 18.14 Juluj 11.49-50.

mata ñutot ñibajene. Pier umuen to þop ni bugo nánie n'gáumo.

¹⁹ Ñáraru yan yay, afan utejenaaw ámah ahu naroren Yésu mala ulagorol ni þop mala baligenerol. ²⁰ Yésu naagol : « Nilolob bújoñor ésuh yay ñanno ca ; nánongan niligeneligen bugan ni sañ sasu saa galaw ni gávi-Aláemit gagu, bo Esúif yay pe níhi guomunor me. Bajut uce wo nilobe ikopen. ²¹ Ñer wa ucile núni n'eroren ínje ? Uroren gauttenom me mala wa nilobil ; bugo guffase wo ínje ilob me. » ²² No nalob me gurim gaugu, ace n'upoyaaw gaamen to me napapol embej naagol : « Mamu nujae ébal afan utejenaaw ámah ahu ? » ²³ Yésu naagol : « Iní me ilobut jon, ugitenom tay nihajene ; bare íni me nilolob jon, wa ucile nutegom ? » ²⁴ Púrto, Hanas naboñol mahoge bi ni Kayafa, afan utejenaaw ámah ahu.

²⁵ Simon Pier, açila, naroñen to naiye náni n'gáumo gagu. N'guogol : « Aw may ulet ace ni ulagorol ? » Naceñil naagil : « Ilet ace ni bugo. » ²⁶ Ace n'urokaaw bugal afan utejenaaw ámah ahu, aroka ahumu aamme ánaine ahu o Pier apirih me gannu, naagol : « Ijuguti n'açila babu ni gafat gagu ? » ²⁷ Bare Pier nabbañ acen. Ñer to baenah gáin n'guoh.

Yésu bújoñor Pilat

(Mácie 27.1-2, 11-31 ; Maruk 15.1-20 ; Lík 23.1-5, 13-25)

²⁸ M'bujom mej, n'gúþur yan Kayafa n'gújaenum Yésu yan Pilat aamme afan mof mamu o bugaa Rom gubañ ró me. Bare Esúif

yay bugo fañail gunonut ró jambi gusigo, mamu mbi gúju gutiñ Paak yay. ²⁹ Ñer Pilat náþurul atogil tíyan naagil : « Gakalame gay jibaje n'áine ahume ? » ³⁰ N'guogol : « Alelen me akana-maarat, mati jinjallenol íkiil jiseni. » ³¹ Naagil : « Buru fañaul jinjarol iki jitalinj ti gúboñul gulob me. » N'guogol : « Jibajut sembe sausu sal ekan an naçet. » ³² Mamu, firim fafu fo Yésu alob me ahalen n'fukano faamme fal egiten eçet bu naate açet.‡

³³ Ñer Pilat nabbañ anogen dó ni yanjal, aban návogul Yésu naagol : « Aw uomme ávi Esúif yay ? » ³⁴ Yésu naagol : « Wo nulob me, aw upinor wo ter guce gulobi mo múmbam ? » ³⁵ Naagol : « Injé piañ Asúif nem ? Bugal ésugi fañail bi n'ufan uteñenaaw bugolul ró gujoguli gusenom. Wa nukane ? » ³⁶ Yésu naagol : « Jáviom jilet jaa mof me. Jínién me jaa mof me, urokaom þan gutigenen múmbam jambi ilo ni guñen ufan Esúif yay. Hani ! Jáviom jilet jaa babe n'ettam. »

³⁷ Ñer Pilat naagol : « Kan hum aw ávi nom ? » Yésu naagol : « Aw fañai nulob yo uban : ínje ávi. Dáure diçile nibugi, dó diçile níjoul ni mof : bi egiten maagen mamu. Anóan áni me ni maagen þan autten firimom. » ³⁸ Pilat naagol : « Wa uomme maagen ? »

No nalob me aban, nabbañ áþurul atoh bo Esúif yay naagil : « Injé ijugut n'áine ahumu gahajen gánogan gájue guçil min amugi. ³⁹ Ujugal, nemme þi to ni mukanayul nih'ihanulul an akuli ni gaggan gánogan gaa Paak, jimañe ñer

‡ 18:32 18.32 Juluj 3.14 ; 12.32

ihanulul ávi ahu ala Esúif yay ? » ⁴⁰ N'gunamo épib guoh : « Wáo, jambi ní aćila, bare Barabas ! » Ban Barabas ahumu akana-galego om.

19

Ejáenum yay Yésu bi eke jamuh

¹ Ñer Pilat nabbañ anogen, aban naboñ gujoh Yésu min gutegol gusoh gal ubañ. ² Ekosombil yay n'guñar ulaliñ waa sijen gueć fugañ guopol ni fuhow, guban n'gufulol gañ gájugah, ³ mbiban n'gulofol n'gúfohulol guoh : « Jisafi, ávi Esúif yay ! » Ban n'gunamo etegol simbej.

⁴ Pilat nabbañ ápur, aban naah Esúif yay : « Yoo, ban ípunnululol tíyan min jiffas búoh ijugut n'aćila gahajen gánogan gájue guçil min amugi. » ⁵ Ñer Yésu nápurul min abaje fugañ fafu faa sijen ni fuhoor, ban nafuli gañ gagu gájugah gagu. Ñer Pilat naagil : « An ahu ume ! »

⁶ No ufan utenjenaaw ni upoyaaw gujugol me, n'gúpib guoh : « Ubbanjol n'ekurua ! Ubbanjol n'ekurua ! » Pilat naagil : « Buru fanjaul jiñarol iki jibbañ n'ekurua ! Injé ijugut ni o gahajen gánogan gájue guçil min amugi. » ⁷ Esúif yay n'guogol : « Wóli jibaje gúboñ, ban min gúboñoli gulob me, naate aćet mata najogorojogoro Añol Aláemit. »

⁸ No Pilat aun me firim faufu, nafan náholle. ⁹ Nabbañ anogen ni yanjal, aban naah Yésu : « Aw an ala bay ? » Bare Yésu ábalutol hani. Ñer Pilat naagol : ¹⁰ « Mat'úttunom ? Uffasut búoh nibaje sembe sasu sal ehalen, ban may nibaje sal ebbañi n'ekurua ? » ¹¹ Yésu naagol

: « Mat'ubajen sembe sánosan n'ínje íni me Aláemit asennati so kábiriñ fatiya. Yo eçil me, an ahu abelom me ni guñeni nabaje gatil gafanje gájalo gúiya. »

¹² Kábiriñ tinah tautu, Pilat naliþ bi ehalen Yésu. Bare Esúif yay n'gúþib guoh : « Uhalenol me, yoemme aw ulet abuge ávi ahu Sesar. Anóan aage açila ávi, o alator Sesar nam. » ¹³ No Pilat aun me gurim gaugu, nápuñnul Yésu bi tíyañ, aban narobo to ataliña ahu nah'arobo me, tiñ talu to guvoge me "taii me ni baval," ban ni gúhiboriay nihi guvoh to Gabata. ¹⁴ Ban funah faufu fuomme fal ecokor gaggan gagu gaa Paak, maageima tinah bariger. Pilat naah Esúif yay : « Avíul ume ! » ¹⁵ Bare bugo n'gúþib guoh : « Açet ! Açet ! Ubbanjol n'ekurua ! » Pilat naagil : « Juoge ibbañ áviul n'ekurua ? » Ufan uteñenaaw n'guogol : « Wóli jibajut ávi ace ábulie ni Sesar. » ¹⁶ Ñer nasenil o bi eke ebbañ n'ekurua.

Yésu o n'ebbañi n'ekurua

N'gunjar Yésu gújaenum, ¹⁷ n'gukanol nateb ekuruaol, min gúpur n'ésuh yay gujow mbaa tiñ talu to guvoge me Golugota ni gúhiboriay, dóemme "tiñ taa gasen". ¹⁸ Tiñ tautu gubbanjol me n'ekurua yay, manur ni guce gúuba : ahu n'gañenol gárib, ahuo n'gamayol, açila náni n'etulil. ¹⁹ Pilat naboñ guhiç ni jibabar guholen n'ekurua yay ; bahiçer baubu buoge : « Yésu ala Nasaret, ávi ahu ala Esúif yay. » ²⁰ Nemme tiñ talu to Yésu abbañi me n'ekurua yay tulolof ésuh yay, Esúif gammene n'gujanga bahiçer baubu. Bihiçihíç ni gúhiboriay, ni gaa bugaa Rom ni

þop ni gaa bugaa Geres. ²¹ Ñer ufan uteñenaaw bugal Esúif yay n'guoh Pilat : « Jamb'uhic uoh “ávi ahu ala Esúif yay ;” þan til uoh : “Aíne ahume naage açila aamme ávi ahu ala Esúif yay.” » ²² Bare Pilat naagil : « Wo nihiç me, nihiçwohiç iban. »

²³ No ekosombil yay gubbañ me Yésu n'ekurua yay guban, n'gunjar wañol, mbiban n'gugabor wo gugab gono gubbagir, fánofan bi n'akosombil anur. N'gunjar þop gájuool gaa fatiya ; gájuo gaugu gubajut bahiker, gueçiyec ñanur fatiya bi n'ettam. ²⁴ Ñer ekosombil yay n'guogoro : « Jamb'uçaçal gájuo gagu, bare ulukoral min uffasal ay ajae me enjar go. » (Maumu firim fafu faa Bahiçer babu fukano me faah me : « Gugabore bisimoom, ban gulukore gájuoom gaa fatiya*. »)

Maumu ekosombil yay gukan mee.

²⁵ To n'galam ekurua yay yaa Yésu bajen to jaol, ati jaol, Mari aar Kulopas, ni Mari ala ésuh yay yaa Magudala min guiyé. ²⁶ No Yésu ajuh me jaol, najuh to þop alagora ahu o namañ me nár ailo alofol. Ñer naah jaol : « Aare ahu, ápuri umu. » ²⁷ Mbiban naah alagora ahu : « Jai umu. » Ñer alagora ahu nañar Mari áni n'guñenol.

Eçet yay yaa Yésu

(Mácie 27.45-56 ; Maruk 15.42-47 ; Lík 23.50-56)

²⁸ Púrto, nemme Yésu napipi naffas búoh maer waf waw þe ukanoë uban, naah : « Marem mujogom. » Mamu wo Bahiçer babu bulob

* **19:24** 19.24 Juluj Ufóñ 22.19

me n'ukanot[†]. **29** Ban bajen to gatañ gammeñe bíñu yafifir ; ñer ekosombil yay n'guñar jurocob gubbojen ni erem yauyu, guban n'guhoh jo ni gaan gaa jununuhen jice gajow jo hisop[‡], mbiban n'gulofen jo butum Yésu. **30** No naçoen me erem yauyu aban, naah : « Waf waw þe ukanoë ! » Min ñer ásilen aban naçet.

31 Nemme gallim gaugu Esúif yay þan gúni ni fíiyail, ban fíiyay faufu kakan funah fabaje hámma fañ, ufan Esúif yay gumañenut sufulunjasu síni ró fatiya ni sukurua sasu funah faufu. Ñer n'gúcin Pilat min aboñ gufum guot bugan bugagu gabbañi me ni sukurua sasu min mbi gujas n'eçet, mbiban n'gúalenul sufulunjil. **32** Ñer ekosombil yay n'gúkail gufum guot átiar ahu ni bugo gubbajor me ni sukurua manur ni Yésu, mbiban gal áutten ahu. **33** No guçilo me ni Yésu, n'gutolol min açele ; yo eçil me gufumutol guot. **34** Bare ace n'ekosombil yay nañar ebbayol min áluol gacaç, ban físim ni mal ni súpurul to to baenah. **35** An ahu agiten me dáure najuhrójuh táh, ban bagitenerol baa maagen bom. Naffase búoh maagen nalobe, yo eçil me nagiten bo tima buru may n'jíinen ni Yésu. **36** Mamu, firim fafu faa Bahiêr babu fukano me faah me : « Mele evulol yanur mati gufum yo§. » **37** Ban tice mul ni Bahiêr babu tibbañe tuoh : « Pan gúhaken an ahu o guya me gúlu*. »

[†] **19:28** 19.28 Juluj Ufóñ 69.22 ; 22.16 [‡] **19:29** 19.29 hisop : Jununuhen jauju junogonogor ti bubun-subuh. § **19:36** 19.36 Juluj Gapagen 12.46 ; Upin 9.12 ; Ufóñ 34.21 * **19:37** 19.37 Juluj Sakari 12.10

Gafoh Yésu

(Mácie 27.57-61 ; Maruk 15.42-47 ; Lík 23.50-56)

³⁸ Púrto, ni baj ace áine gajaol Susef áþullo Ari-mate ájoul ak'atoh to Pilat. Susef ahumu alagora Yésu aamene, bare nakopenyokoþen mala gáholi ufan Esúif yay. Nácin Pilat min asenol efulun yay yaa Yésu ájaenum. Pilat nahalol min ajar yo. Ñer Susef nak'ajar efulun yay ájaenum. ³⁹ Nikodem, aamme áine ahu abbuy me ni fuh ak'atoh Yésu[†], nájoul þop ban náñarul búguñor baa mícir ni múlosorama mice gajow mo Aloes, butum sikilo ávi ni guñen. ⁴⁰ Ñer bugo éubail n'guñar efulun yay yaa Yésu, n'gufut yo útar ujaha n'elos yo nímoro mícir mamu matiño me, ti Esúif yay guþi me nihi gukan bugo baamer n'efoh sufulunjil. ⁴¹ Bajene gafat galofe tiñ talu to gubbajen me Yésu n'ekurua yay ; ban ni gafat gaugu bajen dó fuyah fuvugul dó gúmusut gufoh an. ⁴² Nemme fíiyay fafu mati þio ni fiçigul, ban fuyah fafu fulolof to, n'guñar efulun Yésu gubañ ró.

20*Fuyah fafu furakel*

(Mácie 28.1-8 ; Maruk 16.1-8 ; Lík 24.1-12)

¹ Tihalen fíiyay fafu m'bujom mej, tinah m'basarerut, Mari ala Magudala najow bi ni fuyah fafu. No naçih to me, najuh búoh fuval fafu fatojen me gánonum fuyah fafu fúþunniþuren. ² Natey ñer ak'atoh Simon Pier

† 19:39 19.39 Juluj Saan 3.1-2

ni ahu alagora, o Yésu amaj me nár, naagil : « Gúpurene efulun Ataw ni fuyagol, ban jiffasut bay guñar yo gubañ. » ³ Ñer Simon Pier ni ahu alagora n'guilo gutey mbaa fuyahfafu ⁴ bugo éubail. Nemme ahu alagora natetey fañ mujas Pier, namundol açih to ni fuyahfafu. ⁵ Nañalo ban najuh útar waw ubañi ró n'ettam, bare anogenut. ⁶ No Simon Pier açilo me, nanogen dó ni fuyahfafu. Najuh ró útar waw ⁷ ni þop fímiþ fufu ; fo filelen tiñ tanur ni wo, bare fubboñibboñ fubañi jala fo. ⁸ Ñer ahu alagora, aamen me átiar eçih ni fuyahfafu, nanogen þop, najuh ban náinen. ⁹ (Maagen ulagoraaw bi funah faufu bugo m'bajogerut min Bahiêr babu buoh mee Yésu naareno ailo ni gaçet me.)

¹⁰ Púrto, ulagoraaw gaamme gúuba n'gubbañ bi súndoil.

*Yésu o n'éranjul Mari ala Magudala
(Mácie 28.9-10 ; Maruk 16.9-11)*

¹¹ Mari, o, nailo to tíyañ malofe fuyahfafu náni n'ukonj. Min akoñe me, náñuþ min anjalo ró ni fuyahfafu. ¹² Najuh emalaka gúuba gusimo wañ útuay gurobo tiñ talu to gufilenen me efulun Yésu, ahu bo fuhow fufu fuomen me, apalol bo guot gagu guomen me. ¹³ Emalakaay n'guogol : « Aare ahu, wa nukoñe ? » Naagil : « Gúpurene efulun Ataom ni fuyagol, ban iiffasut bay guñar yo gubañ. » ¹⁴ No nalob me dáuru aban, nake ejegor najuh Yésu ailo to, bare átallout búoh açila om. ¹⁵ Yésu naagol : « Aare ahu, wa nukoñe ? Ay nuñese ? » Mari napinorene búoh apoya gafat gagu om, yo eçil me naagol :

« Iní aw uñarol, ulobom tay nubañol min ijow ik'ibbañulol. » ¹⁶ Ñer Yésu naagol : « Mari ! » Najegerol ban naagol : « Rabbuni ! » (Yoemme "Aligenaom" ni gúhiboriay.) ¹⁷ Yésu naagol : « Jamb'ujogom uhat tale, mata ijaerut þan bi ni Payom. Bare ujow uk'uoh gutiom ínje umu n'ejow bi ni Payom aamme þop Payul, bi ni Aláemit úmbam aamme þop Aláemilul. » ¹⁸ Ñer Mari ala Magudala najow atoh bo ulagoraaw min aagil : « Nijuge Ataw ! » Ban nagitenil wo nalobol me.

Yésu o n'éranjul ulagorol
(Mácie 28.16-20 ; Maruk 16.14-18 ; Lík 24.36-49)

¹⁹ Tiname yay yaa funah faufu fanur fafu faamme tihalen fíiyay, ulagoraaw n'guomunor dó ni yan yay, n'gupeh n'guffaŋ unegen waw mata ufan Esúif yay gúholle. To baenah, Yésu nájoul ak'ailo n'etulil min aagil : « Gásumay gúni ni buru ! » ²⁰ O n'elob yay, nagite-nil guñenol ni gacaçol. Ulagoraaw n'gummenésumay min gujuh me Ataw. ²¹ Yésu nabbañ aagil : « Gásumay gúni ni buru ! Ti Paaya aboñulom me, ínje þop ban iboñul. » ²² Púrto gurim gaugu, náfulenil* ban naagil : « Jiyab Biinum Banabe ! ²³ Bugo jijae me eboket utilil, þan guyab gaboket n'Aláemit ; bugo juñumut me esen gaboket, mati may gubaj go ni o. »

* **20:22** 20.22 náfulenil : No Aláemit átut me an átiar, « náfup ni súñunduol érus yaa buroŋ » (Fícilum 2.7). Taute, Yésu náfulen me ulagorol bi esenil buroŋ buvugul. Pan gubbañ guyab Biinum Banabe funah fafu faa Pantokot (Mukanay 1.8 ; 2.1-4).

Yésu o n'éraṇjul Toma

²⁴ Ban Toma, o guvoge me may "Máuba", aamme ace n'ulagoraaw gaamme guñen ni gúuba, alelen to ni bugo no Yésu açilo me.

²⁵ Bugagu gulagora n'guke guogol : « Wóli jujuje Ataw. » Bare Toma naagil : « Ijugut me ni guñenol bayaer babu baa suçuþ sasu,igorut me ni fisigom to siya me ban ibaṇut me gañenom n'gacaçol, mat'imus íinen. »

²⁶ Púrto gunah futoh ni gúfaji, ulagora Yésu n'gubbañ guomenor dó ni yan yay, ban Toma umuen to ni bugo. Unegen waw upegipeh n'uffaŋi, bare Yésu nabbañ ájoul ak'ailo n'etulil naagil : « Gásumay gúni ni buru ! » ²⁷ Aban nábaho mbaa Toma naagol : « Uluj guñenom, ugor taute fisigi ; ubanj gañeni n'gacaçom. Uhat égabbor min úinen ! » ²⁸ Toma naagol : « Ataom, Aláemilom ! » ²⁹ Yésu naagol : « Min ujugom me, yo eteh me núinen ? Gásumay gúni ni gáinen me m'bajugutom. »

³⁰ Yésu nakakan þop waf wammenje wajure-ruti bújonor ulagorol wagitenuti dáure ni élébur ye ; ³¹ bare wauwe waam dó me, nihiçwohiç min mbi jíinen búoh Yésu aamme Kirista ahu, Añol Aláemit. Ban jíinen me ni o, þan jibaj buron babu ni gajaol.

21

Jambal jaju jajureruti me

¹ Púrto gunah guman, Yésu nabbañ áraṇjul ulagorol galam fal fafu fáþurut me faa Tiberiad. Mame naraṇjulil maa nogor :

² Bajene tiñ tanur Simoñ Pier, Toma o guvoge me "Máuba", Natanael ala Kana yaa Gálile, guñol Sebede ni ulagorol guce gúuba. ³ Simon Pier naagil : « Ban ike jambal. » N'guogol : « Wóli þop ban ujaoral. » N'guow guçih n'gújuþo m'busana babu ; bare n'efuga yauyu gujogut wáfowaf.

⁴ To n'esar, Yésu umuen to naiye galam mal mamu, bare ulagorol guffasut búoh açila om.

⁵ Ñer Yésu naagil : « Gupalom, bu ? Jujoge suol ? » N'guogol : « A-a. » ⁶ Naagil : « Jibet embal yay n'gárib busana babu, ban þan jujoh. » Ñer n'gubet yo, guban gújuut guñah yo mata emmemmeñ kab suol. ⁷ Ñer alagora ahu o Yésu aman̄ me nár naah Pier : « Dáru Ataw ! » No Simoñ Pier aun me búoh dáuru Ataw, nabbañ akano wañol wo nápurenen me nambal, mb'aban náñag aya ni fal fafu. ⁸ Bugagu ulagora n'gúbbañul m'busana babu n'eñah nímorø embal yay min elije tir suol, iki guya ; kan gúraliut mamu ni galam fal fafu, butum simetar ekeme (100).

⁹ No guyaulo me, n'gujuh to sambun muol mirembeni ró, ni þop unaç. ¹⁰ Yésu naagil : « Jíñarul mice ni suol sasu so jujogulo me. » ¹¹ Ñer Simoñ Pier nápurul ni mal mamu n'éñagul nímorø embal yay yalin̄ mee tir suol sámah aral ni mahae ; suomme þe ekeme n'úvi gúuba ni guñen ni sífaji (153), ban hani min simmeñ mee, embal yay eçaçout.

¹² Ñer Yésu naagil : « Jújoul jitiñ ! » Bajut an n'ulagoraaw akañene arorenol o aamme ay,

mata guffase búoh o aamme Ataw. ¹³ Yésu nalofulil, naajar ganaâc gagu aban nagaboril go ; nagaboril þop muol mamu. ¹⁴ Dáuru ñer Yésu éfattenol érañul ulagorol kâbirij no naiyulo me ni gaçet me.

Yésu ni Pier

¹⁵ No gutiñ me guban, Yésu naah Simoñ Pier : « Simoñ añol Saan̄, numajom þian̄ uk'ufañ bugaubuge ? » Naagol : « Ey, Ataw, nuffase búoh ínje nimanjimañ. » Yésu naagol : « Ucokor ubbarumom. » ¹⁶ Púrto, náutten arorenol aah : « Simoñ añol Saan̄, numajom ? » Naagol : « Ey, Ataw, nuffase búoh ínje nimanjimañ. » Yésu naagol : « Ukoñ ubbarumom. » ¹⁷ Aban náfatten arorenol aah : « Simoñ añol Saan̄, numajom ? » Pier gaþinor n'gumugol min Yésu arorenol me bi ñáfaji ter namañol, ban naagol : « Ataw, aw nuffase þe ; nuffase búoh ínje nimanjimañ. » Yésu naagol : « Ucokor ubbarumom. » ¹⁸ Maagen, ínje ilobi yo : no nuakerut me, aw nuh'uhogoro gasinjai min ujow básumi me ; bare no nujae me éfanum, þan uteb guñeni min ace ahogi gasinjai, aban nájaenumi bo numajut me ejow. » ¹⁹ (Ni gurim gaugu Yésu agitene eçet bu Pier ajae me eçet min mb'agiten mamu bájalo Aláemit.) Púrto, Yésu naagol : « Ulagenom ! »

Yésu ni alagora ahu o namañ me nár

²⁰ Ñer Pier nake ejegor najuh búsolil alagora ahu o Yésu amañ me nár. (Alagora ahumu ámus me áñio mbaa Yésu bugo ni fitiñ, aban narorenol

ay ajae me bi ennomenol*.) **21** No Pier ajugol me, naah Yésu : « Ataw, umu ñer wa ujae ebajol ? » **22** Yésu naagol : « Iní nimanje aroñ bi no nijae me ébbañul, wa butumi buom bo ? Aw ulagenom ! » **23** Ñer elob yay neuno ni gáinen me ni Yésu yaa búoh alagora ahumu añumut eçet. Maagen mamu, Yésu aagut Pier alagora ahumu añumut eçet, bare naagenolseh : « Iní nimanje aroñ bi no nijae me ébbañul, wa butumi buom bo ? »

24 Alagora ahumu fañao agitene maa wo najuh me, ban nahiç wo. Nuffasale búoh gurim gauge gaa maagen gom.

Fúbanum élébur yay

25 Yésu nakakan þop waf uce wammenje wahiçuti. Iníen me uhiçihic wanur-wanur, nínene búoh mof mamu þe mati mújuen miteb sílebur sasu sajaene me ehiçí.

* **21:20** 21.20 Juluj 13.25

**Firim fafu fal Aláemit
Bandial: Firim fafu fal Aláemit Bible**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bandial

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2256a388-b3d0-5a86-9a2f-8ea0a837d026